

Helsingin
kauppakorkeakoulu
1989

001-5

Helsingin kauppakorkeakoulu - vuosikertomus 1989

HELSINGIN

Sisällys

- I REHTORIN
KATSAUS 4
Tunnuslukuja 6
Yleistä 7
- II TUTKINNOT 10
Ekonomin tutkinto 10
Jatkotutkinnot 11
- III TUTKIMUKSEN JA
OPETUKSEN
LAITOKSET 12
Hallinto ja systeemit 12
Laskentatoimi 15
Markkinointi ja
tuotantotalous 16
Kansantaloustiede 20
Oikeus ja sosiaali-
tieteet 22
Menetelmätieteet 24
Kielet 26
Perustutkimus 28
- IV TÄYDENNYS-
KOULUTUS 30
Johtamiskoulutus-
keskus 30
Pienyrityskeskus 31
Kansainvälinen
keskus 32
- V KEHITYSYHTEIS-
TYÖOHJELMAT 34
Prodec 34
Prodec-Import 36
- VI TALOUS JA
HENKILÖSTÖ 38
- VII KIRJASTO 40
- VIII JULKAISU-
SARJAT 40
- IX TUKISÄÄTIÖ 41
- X NEUVOTTELU-
KUNTA 41
- XI HALLINTO-
ELIMET 42
Organisaatio 43

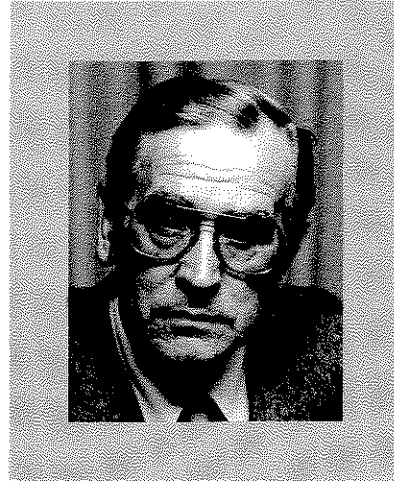
Helsingin
Kauppakorkeakoulun
Kirjasto

Helsingin
Kauppakorkeakoulun
Kirjasto

HSE kirjasto - Kauppasivistyksen muisti

I REHTORIN KATSAUS

Tohtoriksi tulemisen vaikeus

Rehtori, professori
Arvi Leponiemi

Ympäristön haasteet korkeakouluissa tehtävälle tutkimukselle ja opetukselle ovat tänä päivänä poikkeuksellisen vaativat: on seurattava talouselämän muutoksia, kehitettävä uusia teorioita ja ratkaisuja talouden ongelmiin tutkimuksen avulla ja muunnettava ne opetuspaketeiksi.

Viimeisten kolmen vuoden aikana — ja erityisesti kertomusvuonna — on Helsingin kauppakorkeakoulussa ponnisteltu vuonna 1987 voimaan tulleen korkeakoululaitoksen kehittämislain ja Valtioneuvoston resurssipäätöksen edellyttämien tavoitteiden saavuttamiseksi. Niistä tärkein on tutkimuksen ja tutkijankoulutuksen tehostaminen.

Uutterista ponnisteluista huolimatta jatkotutkintojen määrä jäi vuonna 1989 kuitenkin vaatimattomaksi. Tutkintoja suoritettiin kymmenen, jossa tosin on lisäystä edelliseen vuoteen yli 65 prosenttia. Jotakin jatkokoulutuksestamme siis puuttuu — mutta mitä?

Parantuneet aineelliset edellytykset sinänsä eivät näköjään riitä houkuttelemaan aktiivisia opiskelijoita tutkijan uralle. Tutkijan ammattikuva ei ehkä ole tarpeeksi konkreettinen — se ei takaa monen kaipaamaa statussia eikä houkuttelevaa palkkaa, puhumattakaan liikkeenjohtoon verrattavaa urakehitystä.

Olisiko mahdollista selkeyttää

tutkijan toimenkuvaa ja luoda uramahdollisuuksia myös nuorelle tutkijalle? Entä voitaisiinko talous- ja liiketaloustieteissäkin perustaa niin suuria tutkimusryhmiä, että tieteelliset läpimurrot tulisivat mahdolliseksi? Tällöin tutkijan on sitouduttava pitkäaikaiseen uurastukseen ilman vakinaista työsuhdetta — uurastukseen, jonka tulokset voivat olla ainutkertaisen kohottava kokemus tai sitten pettyminen suurissa odotuksissa.

Tohtoriopinon konkreettisin hidastustekijä lienee useimmilla alkuun pääsyn vaikeus. Siksi olisi tärkeää, että tutkimuksen aihepiiri valittaisiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, ja tutkimuksen ohjaus organisoitaisiin tehokkaaksi.

Koska tohtoriopiskelijat pyrkivät erikoistumaan tietyille aloille, tarvitsevat he aivan erityistä asiantuntemusta omaavan ohjaajan. Tällöin on tullut esille dosenttien saaminen jatko-opiskelijoita ohjaamaan. Viime aikoina on dosenttikuntamme kasvanut huomattavasti, joten dosenttien valjastaminen jatko-opiskelijoiden ohjaajiksi voisi olla omiaan parantamaan sekä määrällisiä että laadullisia tuloksia.

Tohtoriopinnoissa olisi osanottajien alusta pitäen omaksuttava aktiivinen tutkijan asenne. Passiivisesta, pelkän oppiaineen hallinnan tavoittelusta on rohkeasti pyrittävä valitun tieteenalan eteenpäin viemiseen, niin vaikeaa kuin se onkin. Toisaalta varttuneidenkin tutkijoiden ja opettajien on muistettava, että tutkimustoiminta on investointia. Jos yhteiskunta ei säästä

tuotantokoneistonsa laajentamiseksi, heikkenevät sen kulutusmahdollisuudet tulevaisuudessa. Samoin jos korkeakoulun opettaja ei jatka tutkimustyötä, hänen "tuotantokykynsä", eli opetuksen ja opinnäytteiden ohjaus- ja tarkastuskykynsä ei enää yllä niiden tasolle, jotka aktiivisesti jatkavat tutkimusta.

Kauppakorkeakoulun rehtori W. Bonsdorff lausui avajaispuheessaan vuonna 1938 sanat, joiden hohto ei ole himmennyt:

"Mikään korkeakoulu, joka todella tahtoo kulttuuria palvella, ei voi tehtävänsä suorittaa, ellei sen piirissä jatkuvasti ja tehokkaasti harjoiteta tieteellistä tutkimustyötä. Tätä tutkimustyötä korkeakoulu tarvitsee oman itsensä, oman henkisen terveytensä vuoksi. Ja yhtä täydellisesti se tarvitsee sitä sen vuoksi, että vain jatkuva, elävä tieteenharjoitus voi ylläpitää kulttuurin kasvua. Taloudellinen kulttuuri, niinkuin kaikki kulttuuri näivettyä ellei se kasva; mikään paikallaanolo ei ole mahdollista."

Tunnuslukuja

	1988	1989
PERUS- JA JATKOKOULUTUS		
Perustutkinnot	320	301
KTL	2	6
KTT	3	4
Tutkinnot yhteensä	325	311
Läsnäolevat opiskelijat 1. 10.	3 309	3 305
Uudet opiskelijat	403	402
Ekonomitutkinnon keskimääräinen valmistusaika (v.)	6,0	5,7
Ekonomitutkintoon sisältyvän ulkomaisen opiskelujakson suorittaneet	61	61
Tutkinnot/opetushenkilö	2,11	2,02
Jatkotutkinnot/professorin- ja apulaisprofessorin virka	0,13	0,24
TÄYDENNYSKOULUTUS		
MBA-tutkinnot	30	40
Täydennyskoulutusohjelmat	33	33
Täydennyskoulutuskurssit	25	55
Kurssipäivät	1 355	1 919
Osanottajat	1 294	1 729
KIRJASTO		
Kokoelmien laajuus (nid.)	242 900	251 200
Kokoelmien kasvu (nid.)	7 500	8 300
Lainauskerrat	114 200	109 550
HENKILÖSTÖ		
Opetushenkilökunta	154	154
Muu henkilökunta	221	222
Henkilökunta yhteensä	375	376
TALOUS (1000 mk)		
Menot (TMA)	61 577	75 588
Menot (ulkopuolinen rahoitus)	16 341	19 382
Tulot	11 353	14 460
Maksullisen palvelutoiminnan laskennallinen ylijäämä	2 204	1 360
TILAT		
Bruttoala (br-m ²)	22 464	23 609

Yleistä

Tutkimus

Helsingin kauppakorkeakoulun tutkimustoiminta oli kokonaisuudessaan vilkasta. Sitä leimasi tutkimusprojektien merkittävä kasvu ja yhteistyö elinkeinoelämän ja muiden korkeakoulujen kanssa.

Yhteisprojektit elinkeinoelämän kanssa, kaupan sijaintitutkimukset sekä tietotekniikkaan liittyvät suuret tutkimusprojektit saatiin päätökseen ja ne herättivät suurta mielenkiintoa myös korkeakoulun ulkopuolella. Suomen teollisuuden kilpailukykyä tutkinut laskentatoimen, kansainvälisen markkinoinnin ja englannin kielen yhteinen projekti tuotti joukon kiinnostavia osatuloja ja metsäteollisuuteen liittyvät eri osaprojektit saivat runsaasti huomiota osakseen.

Kansainvälinen tutkimusyhteistyö astui taas askeleen eteenpäin, kun Stanfordin yliopiston kanssa solmittiin tutkijanvaihtosopimus "Scandinavian Consortium", jonka puitteissa kauppakorkeakoulun tutkijat ja jatko-opiskelijat voivat työskennellä kyseisessä yliopistossa. Moskovan kauppakorkeakoulun, Plehanov-instituutin kanssa käynnistettiin Viipurin vapaakauppa-aluetta koskeva yhteistyötutkimus ja aloitettiin useita yhteistutkimusprojekteja liiketaloustiede-hallinnon alalta. Pohjoismaisista tutkimusprojekteista voidaan mainita suomalaisten hyvinvointia koskevat tutkimukset, jotka liittyvät pohjoismaiseen suurprojektiin.

Helsingin yliopiston kanssa jatkettiin suurta Kaakkois-Aasian ja Tyynenmeren reuna-

valtioiden projektia, jota laajennetaan edelleen lähivuosiin.

Pienyrityskeskukseen jatkuvat tutkimusohjelmat, joiden aiheena on pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistyminen ja teknologian siirron edistäminen. Uutena aloitettiin mittava vähittäiskaupan tutkimusohjelman valmistelu.

Korkeakoulun omia tutkimusprojekteja leimasi professoreiden ja opiskelijoiden yhteistyö. Kulttuurin tuotantoa käsittelevässä projektissa saatiin valmiiksi useita osaprojekteja, ja "Markkinointi ja menestyminen" -projekti pääsi hyvään alkuun.

Opinnäytetutkimuksia valmistui enemmän kuin vuosiin ja korkeakoulu lähestyi asettamia tavoitteita. Kertomusvuonna jatkotutkinnon suorittaneiden määrä kaksinkertaistui edellisvuodesta: tohtorin ja lisensiaatin tutkintoja suoritettiin kymmenen. Tarkastettujen väitöskirjojen herättämästä mielenkiinnosta

myös korkeakoulun ulkopuolella kertoo niistä järjestettyjen tiedotustilaisuuksien suosio.

Jatkokoulutus

Jatkotutkintojen uudistettu tutkintosaanto sai vakiintuneet muodot kertomusvuonna ja jatko-opinnoista kiinnostuneiden lahjakkaiden opiskelijoiden määrä nousi huomattavasti. Kokonaisuudessaan jatkotutkintoja suorittajia oli kymmenisen prosenttia koko opiskelijakunnasta.

Jatko-opiskelijoiden tukemiseen kiinnitettiin entistä enemmän huomiota. Kokopäiväisiä jatko-opiskelijoita varten on ennestään ollut kahdeksan tutkimus- ja koulutuspaikkaa Perustutkimuksen laitoksella. Kertomusvuonna jaettiin kaksi tutkimusapurahaa, jotka tarjoavat väitöskirjaa valmistelevalle mahdollisuuden keskittyä tutkimukseensa vuodeksi. Mahdollisimman monelle kokopäiväiselle jatko-opiskelijalle pyrittiin löytämään tukea eri yhteisöiltä. Jatkokoulutukseen saatiin merkittäviä lisäresursseja, kun korkeakouluun perustettiin uusi vaihtuvälinen professuuri ja erikoistutkijan virka. Kummankin yhtenä tehtävänä on antaa ohjaustukea jatko-opiskelijoille ja tutkimuksen tekijöille.

Uutuutena käynnistyi myös Visiting Research Scholar -toiminta. Sen toimintamuotoihin kuuluu sekä ulkomaisten professoreiden ja jatko-opiskelijoiden kutsuminen opettamaan ja ohjaamaan suomalaisia jatko-opiskelijoita että Helsingin kauppakorkeakoulun omien jatko-opiskelijoiden lähettäminen oman tutkimusalaansa huippukorkea-

kouluihin eri pituisiksi tutkimus-ajanjaksoiksi.

Helsingin kauppakorkeakoulu osallistui kauppatieteellisen alan yksiköiden jatkokoulutusyhteistyöhön. Aikaisempien toimintamuotojen lisäksi jatko-opiskelijoille alettiin pitää intensiivikursseja. Suunnitteilla on ryhtyä järjestämään lisensiaattiopintojen peruskursseja valtakunnallisena yhteistarjontana.

Yhteyksiä kansainvälisiin tutkimuslaitoksiin kehitettiin. Liiketaloustieteistä hallinto, markkinointi ja laskentatoimi olivat yhteistyössä EIASM:in (European Institute for Advanced Studies in Management) kanssa, systeemit ja menetelmätieteet sekä perustutkimuksen laitos IASA:n (International Institute for Applied Systems Analysis) kanssa ja hallinto jo edellä mainitun Scandinavian Consortiumin kanssa (Scandinavian Center for Organisational Research at Stanford University). Edelleen hallinto, systeemit ja menetelmätieteet

sekä perustutkimuksen laitos harjoittivat yhteistoimintaa MNIIPU:n (International Research Institute for Management Science) ja VNIISI:n (Institute of Systems Studies) kanssa.

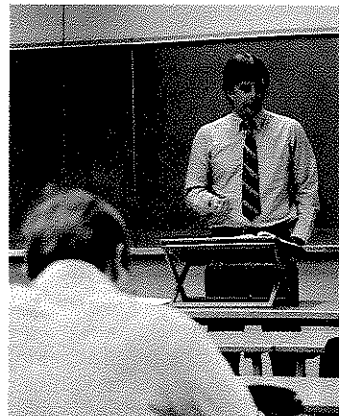
Opetus

Ekonomian tutkinnon suorittaneita oli kertomusvuonna 301, eli 75 prosenttia sisäännotettujen määräästä. Tavoitteeksi on otettu tutkinnon suorittaminen viidessä vuodessa; nyt päästyneenä vuonna päästiin jälleen hiukan lähemmäksi tavoitetta. Lyhimmässä ajassa valmistuivat pienten ja keski suurten yritysten johtamisen suuntautumisvaihtoehdossa opiskelevat.

Korkeakoulussa on käynnissä työvelvollisuuskokeilu, jonka perusteella opettajat voivat määrätyn vuotuisen työajan - 1600 tuntia - puitteissa vapaammin kokeilla ja kehittää uusia opetusmenetelmiä. Kokeilu eteni suotuisasti. Uudet opetusmuodot kuten seminaarit, pienryhmät, yrityskäynnit ja henkilökohtainen ohjaus korvasivat entistä jäykkää luento-opetusta useimmissa aineissa.

Opettajan työpanosta on voitu myös jonkin verran vapauttaa opetusmateriaalin tuottamiseen, esimerkiksi tietokoneavusteisessa opetuksessa tarvittavien ohjelmien valmistamiseen, sekä sellaiseen tutkimukseen, joka nostaa opetuksen laatua. Työvelvollisuuskokeilu on laitosten puitteissa saanut kehittyä suhteellisen vapaasti, jotta nähtäisiin mihin suuntaan opettajat haluavat opetusta kehittää.

Opiskelijat ovat suhtautuneet kehitykseen myönteisesti, koska

muun muassa turhia luentoja on voitu karsia ja itsenäiselle opiskelulle on näin jäänyt enemmän aikaa. Eräissä aineissa on ilmennyt ongelmia lähinnä siksi, että opetustarve on suuri ja esimerkiksi itseopiskelun tehostamiseen tarvittavan opetusmateriaalin puute on väliaikaisesti rajoittanut opetusta. Yleisesti ottaen työvelvollisuuskokeilun ongelmat ovat kuitenkin pieniä jo nyt saavutettuihin hyötyihin verrattuna.

Kokeilun tuloksia seurataan

erillisessä tutkimushankkeessa, joka on osittain opetusministeriön rahoittama.

Kansainväliset toiminnot

Viime vuosikymmenen kehityksen ansiosta suomalaiset opiskelijat ovat saaneet mahdollisuuden opintojaksojen suorittamiseen ulkomaisissa korkeakouluissa. Useissa maamme kauppa- ja korkeakouluissa ne hyväksytään nykyään osaksi tutkintoa.

Tämän vuosikymmenen tehtäväksi jää vastavuoroisuuden luominen. Helsinkiin tulevien ulkomaisien vaihto-opiskelijoiden määrä on noussut, kertomusvuonna heitä ilmoittautui ensi lukuvuodeksi yli 30. Yksi kasvua selittävä tekijä on Keski-Euroopan herääminen kansainvälisyyteen. Erityisesti Ranskan kauppa- ja korkeakoulu ovat lähteneet etsimään ulkomaisia yhteistyökumppaneita; eräissä niistä ulkomaan opiskelijajako on peräti pakollinen. Kun kaikki opiskelijat eivät halua mennä Yhdysvaltoihin, mutta silti toivovat englanninkielistä opetusta, on Suomesta tullut varteenotettava yhteistyömaa.

Tavoitteena on kuitenkin huomattavasti suurempi ulkomaisien vaihto-opiskelijoiden joukko. Valmiuksia ekonomiopetukseen osallistuvien ulkomaaisten vastaanottamiseen pitäisi tätä silmälläpitäen parantaa. Englanniksi olisi järjestettävä enemmän opetusta; vasta yhdellä laitoksella pidetään kursseja, joille myös vierasmaalaiset voivat osallistua. Helsingin kauppakorkeakoulusta on viime vuosina lähtenyt noin 60 opiskelijaa vuodessa suoritta-

maan opintojaksoja ulkomaisiin korkeakouluihin. Kertomusvuonna lähtijöiden määrä nousi sataan. Ministeritasolla on suositeltu, että viidennes korkeakouluopiskelijoista viettäisi osan opiskeluaikasta ulkomaisessa korkeakoulussa. Helsingin kauppa- ja korkeakoulu on jo edellä tästä tavoitteesta; lähtijöitä on neljäsnes vuosittain sisäännotetuista opiskelijoista.

Myös opettajavaihtoa suunnitellaan. Helsingin kauppakorkeakoulun MBA- ja BBA-ohjelmissa vierailee jo tällä hetkellä noin 60 ulkomaista opettajaa vuodessa, jonkun verran myös täydennyskoulutuskeskuksen Joko-ohjelmissa. Kehittämisen alla on ollut vierailumahdollisuuksien luominen korkeakoulun omille opettajille.

Vierailevien opiskelijoiden, tutkijoiden ja opettajien vastaanottaminen ei ole ongelmatonta; se edellyttää muun muassa työtilojen ja asunnon järjestämistä. Pelkkä palkkauksen ja päivära-

hojen olemassaolo ei ratkaise ongelmaa Helsingin asuntoruuhkassa, vaan tilanteen hoitaminen edellyttää julkisen sektorin toimenpiteitä.

Korkeakoulun kansainvälinen keskus ja Mikkelin pienyrityskeskus ovat käynnistäneet kansainvälisen Bachelor of Business Administration -ohjelman. Kyseessä on ensimmäinen Suomessa tarjolla oleva ylioppilaspohjainen, englanninkielinen koulutusohjelma.

Helsingin kauppakorkeakoululla on yhteistyötä 50 ulkomaisen talous- ja kauppatieteellistä opetusta antavan korkeakoulun kanssa, kun mukaan luetaan sekä ekonomi- että MBA- ja BBA-opiskelijoiden vaihtokorkeakoulut.

Liiketaloustiede: markkinoinnissa on tarjolla kaksi suuntautumisvaihtoehtoa, joissa opetus on lähes täysin englanninkielistä: kansainvälisen markkinoinnin ja kansainvälisen metsäteollisuuden suuntautumisvaihtoehdot. Korkeakoulun kirjastolla on erittäin monipuoliset yhteydet ulkomaisiin kauppatieteellisiin keskuskirjastoihin, joiden avulla tutkijakunnalla on käytettävissään muissa maissa syntyneitä ajantasalla olevaa tietoa. Kirjasto on kerännyt viitetietoja erityisesti eurooppalaisesta tutkimuksesta ja julkaissut edelläkävijänä cd-rom -levykkeellä koosteen yleisimmistä eurooppalaisista tietokannoista.

Tutkijavaihto on aina kuulunut laitosten toimintaan. Viime vuosina sen parantamiseen on pyritty suunnittelemalla muun muassa erillisrahoituksen saamista.

II TUTKINNOT

Ekonomin tutkinto

Vuonna 1989 Helsingin kauppakorkeakouluun valittiin hakemusten ja pääsykokeen perusteella 402 uutta opiskelijaa suorittamaan ekonomin tutkintoa. Hakemuksia oli jätetty 2026. Lisäksi ulkomaisen bachelor-tasoisin kauppatieteellisen tutkinnon perusteella valittiin kolme.

Opintonsa aloittaneista oli 54 prosenttia naisia. Uusien opiskelijoiden keski-ikä oli 21 vuotta. Heistä 65 prosenttia oli kotoisin pääkaupunkiseudulta. Kahdella kolmasosalla oli ylioppilastodistuksen yleisarvosanana laudatur.

Helsingin kauppakorkeakoulun opiskelijaluettelossa oli 1. 10. 1989 kaikkiaan 3994 opiskelijaa, joista perustutkintoa opiskeli 2896. Eniten opiskelijoita oli laskentatoimen ohjelmassa.

Vuonna 1989 korkeakoulussa suoritettiin 301 ekonomin tutkintoa, mikä on 75 prosenttia vuosittain opintonsa aloittaneiden määrästä. Keskimääräinen valmistumisaika oli 5 vuotta 8 kuukautta.

Kaikkiaan 1975 henkilöä oli vuoden 1989 loppuun mennessä suorittanut ylemmän kandidaatin tasoisen ekonomin tutkinnon, jonka koulutus aloitettiin vuonna 1977.

Kansainvälistyvän kauppakorkeakoulun opiskelijoista 60 vietti vähintään lukukauden ulkomaisessa yhteistyökouluissa korkeakoulujen kahdenkeskisten sopimusten tai 1988 aloitetun Nordplus-vaihdon puitteissa. Opiskelupaikkoja oli tarjolla kuudella kielialueella kymmenessä maassa. 28 korkeakoulussa.

Korkeakoulussa on lisätty englanninkielistä opetusta enti-

Ekonomin tutkinnon rakenne

Taloustieteiden perusteet Yht. 56 ov. - kaikille yhteiset opinnot 40 ov. - menetelmäopinnot 8 ov. - vaihtoehtoiset aineet 8 ov.	Pääaineopinnot (sisältää seminaarit ja tutkielman) 56 ov. Sivuaine vähintään 20 ov.
Kielipintoja 20 ov.	
Vapaasti valittavat opintojaksot	

Yhteensä 160 ov.

sestään. Siten vuoden aikana on voitu vastaanottaa 29 ulkomaista vaihto-opiskelijaa.

Seuraavassa luetellaan ulkomaiset yhteistyökoulu ja niissä vuoden aikana vierailneiden kauppakorkeakoulun opiskelijoiden määrä:

Ulkomaiset yhteistyökoulu

ESPANJA 2 opiskelijaa Escuela superior de administración y dirección de empresas (ESADE), Barcelona	2
ETELÄ-KOREA 3 opiskelijaa Yonsei University, Seoul	3
ISO-BRITANNIA 5 opiskelijaa City University Business School Manchester Business School	3 2
KANADA 10 opiskelijaa	

Ecole des Hautes Etudes Commerciales, Montreal Simon Fraser University, Burnaby Université du Québec à Trois Rivières	3 5 2
NORJA 3 opiskelijaa Norges handelshøyskole, Bergen	3
RANSKA 5 opiskelijaa Ecole Supérieure de Commerce de Paris IECS, Strassburg	3 2
RUOTSI 4 opiskelijaa Handelshögskolan i Stockholm Göteborgs universitet	2 2
SAKSA 10 opiskelijaa Universität Bochum Universität Bonn Christian-Albrechts-Universität zu Kiel Universität Hamburg The Koblenz School of Corporate Management	2 2 2 2 2 2
SVEITSI 2 opiskelijaa Hochschule St. Gallen	2
USA 53 opiskelijaa The American University, Washington D.C. University of Connecticut, Storrs Florida Atlantic University Georgetown University, Washington D.C. Hofstra University, Long Island Mississippi State University Monterey Institute of International Studies University of South Carolina St. Bonaventure University, N.Y. Texas Tech University, Lubbock	3 3 2 2 2 3 3 2 15 10 10

Jatkotutkinnot

Helsingin kauppakorkeakoulussa on tieteellinen jatkokoulutus toteutettu jo vuodesta 1978 alkaen jatkokoulutusohjelmalla.

Vuonna 1989 valmistui neljä kauppatieteiden tohtoria ja kuusi kauppatieteiden lisensiaattia. Siten jatkotutkintojen määrä oli kaksinkertainen edelliseen vuoteen verrattuna. Tohtorin tutkinnon suorittivat KTL Antti Hahti, KTM Niilo Home, KTL Risto Hölttä ja KTL Mauri Laukkanen.

Vuoden lopussa jatko-opiskelijoita oli yhteensä 352. Eniten heitä oli liiketaloustiede: laskentatoimissa ja liiketaloustiedemarkkinoinnissa.

Vain alle viidennes jatko-opiskelijoista työskentelee korkeakoulun piirissä, pääasiassa assistentteina eri ainelaitoksilla ja tutkimusassistentteina Perustutkimuksen laitoksella.

III TUTKIMUKSEN JA OPETUKSEN LAITOKSET

Hallinnon ja systeemien laitos

Liiketaloustiede: hallinto

professori, VTT Oiva Laaksonen
1. 8. 1989 asti
professori, KTT Risto Tainio
vt. professori, KTT Kari Lilja,
1. 8. 1989 alkaen
vs. apulaisprofessori, KTL
Sinikka Vanhala
1. 8. 1989 alkaen
yliassistentti, KTT Keijo Räsänen
vs. yliassistentti, KTL Sirkku
Kivisaari
vt. yliassistentti, KTL Soile
Tuorinsuo
vt. yliassistentti, VKT Raimo
Lovio
opetusassistentti, KTL Leena
Ylä-Anttila
ylimääräinen opettaja,
VTM Jaakko Heinonen
tuntiopettaja, VTL Jorma Salmi
tuntiopettaja, dosentti, KTT,
VTL Timo Santalainen
tuntiopettaja, agronomi,
M.Sc. Anssi Siukosaari
tuntiopettaja, dosentti,
KTT Heikki Urmas

Liiketaloustiede: hallinnon opetuksessa annetaan kokonaisnäkemyksen yritysten muuttumisen dynamiikasta ja tämän muutoksen hallinnan liikkeenjohdollisista keinoista. Opetuksessa korostuvat siten sekä yleisjohdollisten että esimiestäidollisten valmiuksien kehittäminen. Keskeiset oppisisällöt liittyvät muun muassa strategiseen johtamiseen, organisaation kehittämiseen ja henkilöstöhallintoon.

Hallintoa opiskelee vuosittain 30–40 pääaineopiskelijaa, jotka sijoittuvat valmistuttuaan vaativiin liikkeenjohdon ja henkilöstön kehittämistehtäviin liike-elämän, julkisen hallinnon ja järjes-

tötoiminnan organisaatioihin.

Käytännön kytkeäjä on vahvistettu ja monipuolistettu opetuksessa. Muun muassa "Työpäivä hallintofunktiossa" -kurssilla opiskelijat viettävät kerran viikossa yhden päivän yrityksessä tutustumassa johonkin hallintotyön erityisongelmaan. Opetustilanteet koostuvat kenttätöraporteista, opettajan johdolla käytävästä keskustelusta ja kokemusten vaihdosta.

Tutkijankoulutus on perinteisesti ollut keskeisellä sijalla aineessa. Viime vuosina ohjaajien ja ohjattavien yhteistyö ja yhteisjulkaisut ovat lisääntyneet, samoin kansainväliset ohjaussuhteet. Tulokset ovat olleet rohkaisevia. Laitoksen kansainvälisiä yhteistyösuhteita on myös hyödynnetty korkeatasoisten seminaarien järjestämisessä Suomessa ja ulkomailla. Aineen tutkijat vierailevat säännöllisesti EIASM:ssa (European Institute of Advanced Studies in Management) Brysselissä ja Stanfordin yliopistossa Yhdysvalloissa.

Ltt: hallinnon keskeisiä tutkimusalueita ovat tällä hetkellä:

- suomalaisten suuryritysten rakenteen ja strategian muutokset
- johtamisen erityispiirteet erilaisissa yhteiskuntajärjestelmissä ja kulttuuriympäristöissä
- henkilöstövoimavarojen merkitys erilaisissa kilpailustrategioissa
- innovaatiot liiketoimintaa luovana mekanismina yrityksissä
- yritysten ja työorganisaatioiden muutosprosessit ja niissä johtaminen
- johtajien käsitykset liiketoiminnan menestystekijöistä.

Liiketaloustiede: systeemeissä tutkitaan muun muassa matemaattisten mallien avulla, miten päätöksiä pitäisi tehdä tilanteessa, jossa yrityksellä on samanaikaisesti useita keskenään kilpailevia tavoitteita.

Liiketaloustiede: systeemit

professori, Ph.D. Markku Kallio
apulaisprofessori, KTT Raimo
Keloharju
professori, KTT Jyrki Wallenius

Liiketaloustiede: systeemeissä tarkastellaan liikkeenjohdon suunnittelu- ja päätöksentekoon ongelmia systeemiajattelun periaatteita soveltaen. Ongelmien käsittelyssä pyritään näkemään niiden laajemmat yhteydet ja taustalla olevat ilmiöt. Aineelle on luonteensaomasta integroiva suhtautuminen liikkeenjohdon on-

gelmiin — esimerkiksi tuotannon ja markkinoinnin suunnitteluongelmat nähdään osana yrityksen toimintaa, jotka täytyy kytkeä myös rahoituksen suunnitteluun. Ongelmien ratkaisussa tukeudutaan matemaattisiin malleihin ja atk-apuvälineisiin.

Ltt: systeemien opetuksen painopistealueita ovat liikkeenjohdotiede (management science) ja päätöksenteon tukisysteemit. Keskeisiä tutkimusalueita ovat monitavoitteinen päätöksentekoteoria, tasapainoanalyysi ja sen soveltaminen metsäteollisuuden kilpailukyvyyn arviointiin sekä systeemidynamiikka.

Liiketaloustiede: hallinto
Liiketaloustiede: systeemit
Tietojenkäsittely
Soveltava psykologia
Tekstinkäsittely

Laitoksen johtaja:
professori Risto Tainio

Tietojenkäsittely

professori, TkT Markku Sääksjärvi
dosentti, TkT Markku Tuominen
lehtori, KTL Timo Saarinen
yliassistentti, KTM Eero Larmola
assistentti, ekonomi Jukka Heikkilä
assistentti, KTM Timo Vaara
tuntiopettaja, FM Tapani Soini

Tietojenkäsittely kuuluu oppiaineena kansainvälisesti nopeasti kehittyvän tietojärjestelmätieteen piiriin. Se tutkii tietojenkäsittelyn systematisoinnin menetelmiä, mahdollisuuksia ja vaikutuksia ja on kiinnostunut tietojärjestelmien ja hyväksikäyttäjän — yksilön tai yrityksen — välisestä tilanteesta. Tämän takia aine kytkeytyy tiiviisti muihin yrityksen toimintaa tutkiviin tieteesiin kuten johtamiseen, hallintoon, markkinointiin ja laskentatoimeen.

Aine on kehittänyt maamme tietojenkäsittelyopin laitoksista selvästi liiketaloustieteen suuntaan painottuneen profiilin, joka vastaa hyvin niihin vaatimuksiin, joita yritysten tietojenhallinnon johtaminen ja asiantuntijatehtävät asettavat tietojenkäsittelyn tutkimukselle ja opetukselle.

Tietojenkäsittelyn tutkimusta ja jatko-opiskelun edellytyksiä kehitettiin useiden korkeakoulujen yhteisessä tietojärjestelmätieteen tutkijankoulutusohjelmassa. Ohjelmassa järjestettiin jatko-opiskelijoille vuoden aikana kuusi kansainvälisten tutkijoiden ohjaamaa seminaaria. Kolme jatko-opiskelijaa teki tutkimustaan ohjelman rahoituksella. Aineen jatko-opiskelijoiden määrä kas-

voi vuoden aikana kahteenkymmeneen.

Kertomusvuonna jatkettiin aineen useampivuotista hanketta kehittää tietojenkäsittelyn onnistumisen mittauksen menetelmiä. Huomattava ponnistus oli Onni-projekti, joka toteutettiin yhteistyössä Tietotekniikan liiton ja Insinöörilehdet Oy:n kanssa ja jossa arvioitiin suomalaisten suur-yritysten merkittävien tietojärjestelmäinvestointien onnistuneisuutta. Timo Saarisen ja Markku Sääksjärven kokoaman loppuraportin keskeinen tulos oli, että kehittämismenetelmien ja -välineiden merkitystä on yliarvioitu: onnistuminen näyttää olevan kiinni enemmän kehittämiseen osallistuvien käyttäjien ja suunnittelijoiden yhteistyöstä ja henkilökohtaisesta osaamisesta. Projektissa kehitettyä mittaristoa sovelletaan myös pienyritysten atk-hankkeiden onnistumista arvioivassa tutkimuksessa. Edelleen valmisteltiin kahta kansainvälistä yhteistutkimusta. Valtiovarainministeriön kanssa jatkettiin Markku Sääksjärven johdolla tietojenkäsittelyn strategian suunnittelun menetelmistön Metro 3:n kehittämistä.

Muista valmistuneista tutkimuksista mainittakoon Jukka Heikkilän tutkimus, jossa tarkastellaan sitä, vaikuttaako atk-kustannusten laskuttaminen tietokoneen käyttäjiltä tietokoneen käytön määrään ja saavutettaviin tuloksiin. Timo Saarisen tutkimuksessa analysoidaan muun muassa organisaatio- ja oppimisteorioiden hyväksikäyttöä yrityksen tietojenkäsittelytoiminnan suunnittelussa ja johtamisessa. Timo Vaaran tutkimuksessa arvioidaan kriittisesti tutkimuk-

sia, joita on tehty ihmisen ja tietokoneen vuorovaikutuksesta muun muassa erilaisten käyttöliittymien sopivuudesta eri työtehtäviin ja erilaisille käyttäjille.

Kansainväliset yhteydet ja julkaisutoiminta kehittyivät voimakkaasti. Tutkimustuloksia esiteltiin merkittävässä ulkomaisissa aikakauslehdissä sekä konferensseissa Tanskassa ja Hollannissa. Laitoksella työskenteli professori Ramani Intiasta Yk:n apurahalla.

Sovellettu psykologia

vs. lehtori Tapio Manninen

Sovellettu psykologia liittyy läheisesti ltt: hallinnon opetukseen. Sovelletun psykologian opetuksen tavoitteena on lisätä opiskelijan valmiuksia ihmistuntemukseen sekä perehdyttää psykologian sovelluksiin työelämässä.

Syventävissä opinnoissa keskitytään erityisesti johtamisen, kommunikaation ja informaation sekä motivaatiotekijöiden psykologisiin taustoihin ja sovelluksiin. Tällöin on selkeänä tavoitteena opiskelijoiden valmistaminen esimiestasoihin tehtäviin kehittämällä heidän näkemystään ihmisten työkäyttäytymisen perusteista.

Vaikka varsinaiseen johtamistaitojen harjoitteluun ei olekaan mahdollisuuksia, on käytännön tuntumaa haettu tekemällä ahkerasti vierailuja erilaisiin sovelluskohteisiin. Sekä vierailijat että isännät ovat pitäneet näitä tilaisuuksia varsin myönteisinä.

Toisin kuin vastaavissa korkeakouluissa — esimerkiksi pohjoismaisissa — ei aineen tutkimukseen ole resursseja.

Laskentatoimen laitos

Liiketaloustiede: laskentatoimi

professori, KTT Eero Pitkänen
professori, KTT Eero Artto
professori, KTT Veikko Jääskeläinen
professori, KTT Kalervo Virtanen
apulaisprofessori, KTT Kalevi Kyläkoski
apulaisprofessori, KTT Jarmo Leppiniemi
apulaisprofessori, KTT Eero Kasanen
vs. apulaisprofessori, KTT Markku Koskela
dosentti, KTT Antti Korhonen
dosentti, KTT Timo Salmi
va. yliassistentti, KTT Juha Kinnunen
va. yliassistentti, KTM Kari Koivisto
va. yliassistentti, KTM Tapani Kykkänen
va. yliassistentti, ekon. Urho Paakkunainen
va. yliassistentti, KTM Kari Toiviainen
va. yliassistentti, ekon. Juha Viljaranta
tutkimusassistentti, KTL Jyrki Niskanen
tutkimusassistentti, KTM Virpi Virkkunen
va. lehtori Tarja Aho
va. lehtori Pertti Sundqvist
vs. assistentti, ekon. Hannu Schadewitz
vs. assistentti, kyo Anu Kärmeniemi
ylim. opettaja, KTM Aatos Hallipelto
ylim. opettaja, KTK Marja Heikkinen
ylim. opettaja, ekon. Ulla Kinnunen
ylim. opettaja, KTM Vesa Kumpulainen

Liiketaloustiede: laskentatoimi

Laitoksen johtaja:
professori Eero Pitkänen

ylim. opettaja, KTM Päivi Rätty
ylim. opettaja, TTM Kare Turtiainen

Laskentatoimi on kauppakorkeakoulujen keskeinen oppiaine. Opiskelijamäärältään se on Helsingin kauppakorkeakoulun suurin.

Laskentaekonomiksi opiskeleva saa koulutuksen yrityksen taloutta koskevien laskelmien laatimiseen ja taloudelliseen suunnitteluun, päätöksentekoon ja valvontaan. Opetusta on viime vuosina kehitetty ottamalla huomioon korkeakoulun kansainvälistymispyrkimykset ja tietotekniikan hyväksikäyttö.

Laskentatoimen tutkimuskohteita ovat:

- rahoitussuunnittelu-, analyysit ja -markkinat
- kirjanpito, tuloslaskenta ja verotus
- strategia- ja budjettisuunnittelu
- investointien suunnittelu ja valvonta
- talouden ohjaus- ja informaatiojärjestelmät
- julkisyhteisöjen laskentatoimi

Rahoitus- ja kilpailukykytutkimusta tehtiin professori Eero Artton ja professori Reijo Luostarisen (kansainvälinen markkinointi) kansainvälisessä, poikkeusteollisessa "Excellence-Strategy-Performance-Competitiveness" -toimialaprojektissa, samoin paperiteollisuuden kilpailukykyprojektissa, joka koskee viittä paperintuottajamaata.

Apulaisprofessori Kalevi Kyläkosken tutkimuskohteena on "Kansainvälisillä markkinoilla toimivien yritysten strategia- ja budjettisuunnittelu sekä näiden

yritysten kannattavuus ja rahoitus".

Apulaisprofessori Jarmo Lepiniemi jatkoi kansainvälistä rahoitusinformaatiota ja pohjoismaisen liikeverotuksen uudistamista koskevaa tutkimusprojektiä.

Yritysten investointikäyttäytymisen tutkimista jatkettiin professori Kalervo Virtasen johtamassa tutkimusryhmässä. Ryhmän tutkimuksista valmistuivat vuoden aikana Kari Koivistoinen lisensiaattitutkimus "Yritysoston onnistuminen" ja Tapani Kykkäsen lisensiaattitutkimus "Divestointipäätös". Molempia jatkettiin väitöskirjatutkimuksina.

Apulaisprofessori Eero Kasanen teki yhteistyössä professori Lenos Trigeorgisin (University of Massachusetts) kanssa tutkimusta strategisesta investointisuunnittelusta sekä finanssiteorian ja päätöksentekoteorian välisistä yhteyksistä.

Julkisyhteisöjen laskentatoimissa oli professori Eero Pitkäsen ajankohtaisena tutkimusaiheena julkisten palvelulaitosten tehokkuus ja tuloksellisuus.

Vuonna 1989 nimitettiin KTT Eero Kasanen laskentatoimen, erityisesti laskentatoimen tietoteknillisten sovellutusten apulaisprofessoriksi. Yliassistentin virkoihin 1. 1. 1990 alkavaksi viisivuotiskaudeksi nimitettiin KTT Markku Koskela, KTT Juha Kinnunen ja KTL Jyrki Niskanen.

Liiketaloustiede: markkinointi
Liiketaloustiede: kansainvälinen markkinointi
Liiketaloustiede: yrittäjyys ja pienyritysten johtaminen
Tavarateknologia

Laitoksen johtaja:
professori Reijo Luostarinen

Markkinoinnin ja tuotantotalouden laitos

Liiketaloustiede: markkinointi

professori, KTT Kristian Möller
professori, KTT, DBA Meeri Saarsalmi
va. professori, KTT Liisa Uusitalo
va. apulaisprofessori, KTT Niilo Home
va. apulaisprofessori, KTL Saara Hyvönen
yliassistentti, KTL Mai Anttila
vs. yliassistentti, KTM Anne Silfverberg
va. yliassistentti, KTM Tony Ekman
vs. yliassistentti, KTM Tuire Ylikoski
vs. lehtori, KTM Timo Rope
assistentti, KTM Carita Itäinen
assistentti, KTM Kari Lohivesi
assistentti, KTK Ritva Rautkylä
assistentti, KTM Irma Tikkanen
vs. assistentti, KTM Pekka Tähtinen

Markkinointiekonomin koulutus antaa työkalut yrityksen kilpailu- ja asiakasmarkkinoiden selvittämiseen ja yrityksen liiketoimintastrategian kehittämiseen. Erityisesti paneudutaan markkinoinnin toimenpiteiden suunnitteluun ja johtamiseen. Vuonna 1989 valmistui yli 60 markkinointiekonomia, jotka laajan tutkielman avulla olivat perehtyneet strategisen markkinoinnin, kuluttajamarkkinoinnin, tuotantohyödykkeiden tai palvelujen markkinoinnin alueisiin.

Opetuksessa korostetaan teorian ja käytännön yhdistämistä case-harjoitusten ja ryhmätöiden avulla. Tietotekniikan hyväksikäytön lisääminen opetuksessa on tärkeä kehityskohde. Opiskelun sujuvuutta on parannettu vä-

Markkinoinnin ja tuotantotalouden laitoksella tutkitaan muun muassa kulttuurierojen vaikutusta kansainvälisessä liiketoiminnassa.

hentämällä perinteistä luento-opetusta ja lisäämällä opiskelijoiden henkilökohtaista ohjausta.

Jatkokoulutus muodostaa edelleen markkinoinnin tärkeimmän kehitysalueen. Aine on jatkanut yhteistyötä European Institute for Advanced Studies in Managementin (EIASM, Bryssel) kanssa, jonka tuloksena järjestettiin jo kolmas kansainvälinen tohtorikurssi ("Consumer Behavior and Marketing Action", professori Kristian Möller ja professori Jerry Olson, Penn-

sylvania State University). Suomalaisten jatko-opiskelijoiden lisäksi siihen osallistui tohtorikandidaatteja viidestä muusta Euroopan maasta.

Markkinoinnissa valmistui 1989 kaksi väitöskirjaa, Niilo Homeen "Kyläkaupan kuolema ja eloonjääminen" ja Antti Haahdin "Yrittäjien strateginen suuntautuminen". Homeen työ herätti julkisen keskustelun maaseutu-kauppojen elinmahdollisuuksista ja Haahdin työlle myönnettiin kansainvälinen palkinto sen yrit-

täjien toimintaa selvittävästä ansioista.

Lisäksi ilmestyi Pekka Killströmin pankkien kilpailua ja menestymistä selvittänyt lisensiaattitutkimus "Strategiset ryhmät, resurssien allokaatio ja menestyksellisyys".

Markkinoinnin tutkimustoiminta on suuntautunut markkinoinnin ja yrityksen menestymisen yhteyksien selvittämiseen ja laaja-alaisiin toimialakohtaisiin tutkimuksiin. Tavoitteena on merkittävän Suomen talouselä-

mää käsittelevän tiedon tuottaminen. Näihin teemoihin kytkeytyvät aineen tutkimusprojektit:

— ECOCULT (Economic and Social Production of Culture, apulaisprofessori Liisa Uusitalo), kulttuurituotteiden tuotannon, markkinoinnin ja kulutuksen tutkimus.

— Markkinointi ja menestymisen -projekti (professori Kristian Möller), markkinoinnin rooli ja merkitys mittaus- ja ohjauslaite-teollisuudessa.

— Maatalouskonevalmistajien menestymistekijät (Mako)-projekti.

— Kaupan jakelukanavien integroituminen ja toimintava-paus.

— Teollisten yritysten hankkija-toimittaja -vuorovaikutussuh-teet ja niiden kehittyminen.

— Yritysstrategia ja yrityksen ja toimintaympäristön vuorovai-kutusprosessi.

Aineen tutkimuksessa ja jatko-koulutuksessa on jatkuvasti pa-nostettu kansainvälisten yhteyk-sien kehittämiseen. Tutkimus-tuloksia esiteltiin kansainvälisis-sä konferensseissa. Lisäksi pro-fessori Möller toteutti yhteistyös-sä professori Jerry Olsonin kans-sa Brysselin EIASM-instituutissa kansainvälisen kuluttajan käyt-täytymistä käsittelevän tutkija-kokouksen.

Esimerkkejä markkinoinnin tutkimuksista ovat uusia suun-tautumistapoja markkinoinnin tutkimukseen tarkasteleva teo-reettinen analyysi (Kristian Møl-ler ja Mai Anttila), "Kulutuksen ja ympäristön haasteet" (Liisa Uusitalo) ja "Vähittäiskaupan rakennemuutos 1950-luvulta 1980-luvulle" (Niilo Home).

Liiketaloustiede: kansainvälinen markkinointi

*professori, KTT Reijo Luostarinen
va. apulaisprofessori, KTL
Esa Stenberg
vs. yliassistentti, KTM Zuhair Al-Obaidi
va. yliassistentti Antti Ainamo
dosentti, KTT Uolevi Lehtinen
tutkija, KTM Ritva Altonen
assistentti, KTM Irma Tikkanen
va. assistentti Rebecca Marschan
Vierailevat ulkomaiset opettajat:
Ph.D. Ilkka Ronkainen,
Georgetown University, USA
Ph.D. Lawrence Welch, Monash
University, Australia*

Kansainvälisten toimintojen suuntautumisvaihtoehto antaa opiskelijalle valmiudet toimia kansainvälistymiseen liittyvissä haasteellisissa tehtävissä Suo-messa ja ulkomailla. Tämä on en-simmäinen englanninkielinen opetuskokonaisuus korkeakou-lussamme, samoin opettaja- ja opiskelijakunnaltaan kansainvä-lisin.

Olenainen osa opiskelua ovat vahva kielikoulutus, työharjoit-telu ja opiskelu tai tutkimustyö ulkomailla jossakin monista ul-komaisista yhteistyökorkeakou-luista. Opetusmenetelmiä kehite-tään ja yksin puurtaminen alkaa kuulua menneisyyteen: suuri osa opiskelijoista tekee seminaariesi-telmänsä ja tutkielmänsä ryhmä-työnä opettajien suunnittelemis-sa ja vetämissä projekteissa.

Vuonna 1989 valmistui Fin-land's International Business

Operations (FIBO) -ohjelman Excellence -projektin kolmas vai-he ja käynnistettiin neljäs vaihe. "Excellence" on poikkitieteelli-nen yhteistyöprojekti laskenta-toimen ja kielten laitosten kans-sa. Noin 20 opiskelijaa tutkii pro-fessori Luostarisen ja professori Artton vetämissä pienryhmissä suomalaisyritysten ylivoimateki-jöitä, kansainvälistymisstrate-gioita ja kansainvälistä kilpailu-kykyä. "Euroopan integraatio" -projektin tavoitteena on selvit-tää yhdentymisen haasteita ja mahdollisuuksia suomalaisten yritysten strategiavaihtoehtojen kannalta. "Teknologian siirto" -projektissa tutkittiin suomalaisten yritysten know how -strategi-oitaa.

Metsäteollisuuden kansainvä-linen ohjelma, joka on maamme ainoa korkeakoulujen välinen peruskoulutusohjelma, toteute-taan Teknillisen korkeakoulun ja Helsingin yliopiston kanssa. Oh-jelmassa on 30 opiskelijaa.

Aineen valmistumisprosentti oli korkeakoulun suurin. Vuon-na 1988 käynnistyneessä kansainvälisen markkinoinnin jatko-koulutusohjelmassa opiskelee toistakymmentä tulevaa lisensi-aattia ja tohtoria.

Aineen merkittävimäksi ta-pahtumaksi vuonna 1989 muo-dostuivat kaksi kansainvälistä konferenssia: "Pienet ja keski-suuret yritykset ja vuoden 1992 haasteet" ja European Interna-tional Business Associationin 15-vuotisjuhla-konferenssi. Monista kansainvälisistä yhteistyösuh-teista mainittakoon uutena Uni-versity of International Business and Economics (UIBE) Pekingis-sä.

Liiketaloustiede: yrittäjyys ja pienyritysten johtaminen

*va. professori, KTT Arto Lahti
va. yliassistentti, OTK, KTM
Esko Oksiala
assistentti, KTM Ahti Lehtomaa
va. assistentti, VTK Rainer
Mannila*

Opetusohjelman kehittämistä on jatkettu pienten askelten poliitiikalla. Aineen kannalta elintär-keä kysymys on aineen itsenäisen substanssin vahvistaminen sy-ventävien opintojen tasolla. "Yrittäjyys ja liiketaloustiede" -kurssi luennoitiin toisen kerran ja se on selvästi osoittanut tar-peellisuutensa. Toinen aineen si-sältöä vahvistava vastaavanta-soinen kurssi on "Pieni ja keski-suuri yritys ja liiketaloustiede".

Yrittäjyyskysymykset yhtä lailla kuin pienten ja keskisuurten yritysten johtamisen erityispiir-teet kiinnostavat myös jatko-opiskelijoita yhä enemmän. Jatko-opiskelijamäärä lähestyy pariakymmentä. Kun yrittäjä-koulutusta kehitetään eri tasoil-la, mahdollisesti myös tulevissa ammattikorkeakouluissa, tarvi-taan tulevaisuudessa paljon lisää alan opettajia. Tämä herättää huolen tulevien opettajien jatko-koulutuksesta. Jo nyt on selvää, että nämä paineet kohdistuvat syystä erityisesti Helsingin kaup-pakorkeakoulun yrittäjyys-aineeseen.

Merkittävä hanke aineen ope-tuksen uudistamiseksi on konsul-tointi- ja selvitystyöhön tähtää-vän yrityksen perustaminen ai-neen opiskelijoille ja opettajille. Ongelmana on luonnollisesti sel-laisen alkupääoman saaminen

yhtiön ns. B-sarjaan, jonka avulla yrityksen toiminta voidaan käyn-nistää. B-sarjan merkitsijöitä ja yhteistyökumppaneita yrityksen toiminnan markkinoinnissa ovat muun muassa yrittäjä- ja toimi-alaprojektit, pankit ja vakuutus-liikkeet sekä kauppa- ja teollisuusministeriö.

Hankkeen avulla kerrytetään yrityksen perustamiseen ja kehittä-miseen liittyvää asiantunte-musta samalla kun luodaan toi-miva malli. Yrityksen kautta on pidemmällä tähtäyksellä tarkoi-tus tarjota harjoittelumahdolli-suus myös muiden aineiden yrit-täjäopiskelijoille sen lisäksi että käytännön ohessa voidaan tarjota neuvontaa ja yhteyksiä.

Tutkimuksen saralla on suun-niteltu pienille ja keskisuurille yrityksille tarkoitettua alueellisen yhteystoimintaverkko-ohjelman luomista tutkimustiedon saami-seksi verkostotyypin yhteis-toiminnan edellytyksistä. Samal-la edistetään käytännön yhteis-toimintahankkeiden syntyä.

Kuhunkin projektiin kytket-ään tutkijaksi yksi tai useampia jatko-opiskelijoita ja etsitään käytännöstä mahdollisimman laaja-alaisesti yhteistyö- ja ra-hoittajaosapuolia. Esimerkkinä tällaisista hankkeista ovat poh-joismaiseen huonekaluteollisuu-teen kohdistuva hanke, jossa työskentelee jo nyt kolme jatko-opiskelijaa ja Uudenmaan läänin metalliteollisuusyrityksille tar-koitettu hanke, jossa on mukana yksi jatko-opiskelija. Mielenkiin-toinen hanke on Kauhavan yrit-täjäopiston kanssa käynnistettä-vä projekti, jonka tarkoituksena on kouluttaa vähintään kolme jatko-opiskelijaa.

Tavarateknologia

*professori, TkT Erkki Aaltio
va. professori, KTT, TkT Raimo Keloharju
va. yliassistentti, Ph.D., KTL
Harry Helén
va. yliassistentti, KTM
Kari-Pekka Taipainen
assistentti, KTM Markku Tinnilä
tuntiopettaja, ins. Hannes
Ignatius*

Logististen kustannusten suh-teellinen osuus kasvaa jatkuvasti. Samalla tulee entistä tärkeäm-mäksi nähdä materiaalitoimin-not kokonaisuutena. Tämä tarve heijastuu logistiikan professorille määriteltyyn opetusalaan, joka on "tuotannon ja materiaalita-louden johtaminen". Liiketalou-dellinen näkökulma on siten nos-tettu keskeiseksi. Tavarateknolo-gian professuurin nimi muutetiin syksyllä 1989 logistiikan pro-fessuuriksi.

Materiaalitalouden opetus suuntautuu ammatillisiin tehtä-väalueisiin. Materiaalivirtauk-seen liittyvistä tehtävistä mainit-takoon osto- ja materiaalijohto. Lähimmät kytkennät liittyvät ltt: markkinointiin ja systeemiin. Hankinta- ja ostotoimintoin kansainvälistyminen on lisännyt materiaalitalouden opetuksen tarvetta.

Tutkimuksen kohteena ovat materiaalitalous ja sen merkitys yrityksen strategiassa, materiaa-litalouden vaikutus yrityksen muihin toimintoihin, pakkaukset sekä osto- ja hankintatoiminnot.

Professori Raimo Keloharju on julkaissut kansainvälisessä tieteellisessä aikakauslehdessä optimointiin perustuvaa systeemidynamiikkaa käsittelevän tut-kimuksen.

Kansantaloustieteen laitos

Kansantaloustiede

professori, KTT Fedi Vaivio
professori, KTT Jouko Paakkanen
professori, VTT Arvi Leponiemi
vs. professori, Ph.D. Mikko Puhakka
vt. apulaisprofessori, KTT Roy Dahlstedt
professori, FT Aarni Nyberg
dosentti, KTT Timo Airaksinen
dosentti, Ph.D. Pekka Ilmakunnas
dosentti, VTT Urpo Kivikari
dosentti, KTT Pekka Ollonqvist
dosentti, YT Ilari Tyrni
dosentti, KTT Pentti Vartia
dosentti, KTT Jouko Ylä-Liedenpohja
lehtori, KTT Asko Korpela
vs. lehtori, TTK Vilho Mäkelä
vt. lehtori, VTL Erja Bäckström
tuntiopettaja, Ph.D. Reija Lilja
tuntiopettaja, Ph.D. Annukka Paloheimo
tuntiopettaja, VTL Juhani Raatikainen
assistentti, ekonomi Anne Brunila
assistentti, KTK Marja-Liisa Parjanne
assistentti, KTM Anne af Ursin
assistentti, KTM Juuso Välimäki
vs. assistentti, KTM Liisa Lundelin

Kansantaloustieteen asema kauppakorkeakoulussa on viime vuosina muuttunut. Aineen yleisivistävä ja talouden kokonaisnäkemyttä kehittävä luonne on säilynyt, mutta samalla kansantaloustiede on pystynyt antamaan valmiuksia, joille nopeasti muuttuvassa elämässä on löytynyt kysyntää.

Opetuksessa painotetaan kansainvälisen talouden eri osa-alueita, toimialan taloustiedettä ja

teollista organisaatiota sekä modernia rahoituksen teoriaa. Näin luodaan Helsingin kauppakorkeakoulussa opetettavalle kansantaloustieteelle oma "image", joka erottaa sen muissa Suomen korkeakouluissa opetettavasta kansantaloustieteestä ja jonka opetus ja tutkimus vastaavat muuttuvan talouselämän haasteisiin.

Kansantaloustieteen tutkimuslaitoksella koostuu useasta projektista. Kansainvälistä tutkimusyhteistyötä on vuoden aikana edelleenkin ylläpidetty ennen kaikkea Yhdysvalloissa toimivien tutkijoiden kanssa. Laitoksella tehtyä tutkimusta on esitelty Saksassa. Aine järjesti Helsingin yliopiston kansantaloustieteen laitoksen kanssa kollokvioitilaisuuksia, joissa on esiintynyt myös ulkomaisia tutkijoita. Helsingin kauppakorkeakoulun kansantaloustieteen laitos on ollut käynnistämässä kansantaloustieteen valtakunnallista tutkijakoulutusohjelmaa.

Aineen keskeiset tutkimusaiheet ovat sovelletun mikroteorian (toimialan taloustiede, yrityksen rahoitus ja rajoitettu rationaalisuus), kansainvälisen talouden (ristikkäiskauppa) ja makrotalousteorian (työvoimasopimukset, palkkojen määräytyminen) alueella.

Käynnissä olevista hankkeista mainittakoon vs. professori Mikko Puhakan ja professori Uri M. Possenin (Cornell University) tutkimukset rajoitetun rationaalisuuden seurausvaikutuksista.

Vuonna 1989 kansantaloustieteessä väitteli Olli Tahvonen aiheenaan uudistuvien luonnonvarojen käyttöä ja siihen liittyvät saastumisongelmat.

Taloustaantiede

professori, FT Reijo Helle
apulaisprofessori, FT Kai-Veikko Vuoristo
lehtori, FL Jorma Pietala
ylimääräinen opettaja,
toimitusjohtaja, KTM Asko Arkkola
ylimääräinen opettaja,
apulaisprofessori, FT Jorma Taina
ylimääräinen opettaja, johtaja,
KTM Jouko Santala
ylimääräinen opettaja, johtaja,
KTM Heikki Heinimäki
assistentti, KTT Jarmo Eronen
assistentti, KTM Päivi Oinas
vt. assistentti, KTT Risto Hölttä

Taloustaantieteessä käsitellään tärkeimpien valtioiden ja suurmarkkina-alueiden talouteen liittyviä erikoispiirteitä ja perehdytään alueellisten analyysien suorittamiseen. Näin syntyvillä valmiuksilla on merkitystä liiketoiminnassa yhtä hyvin kotimaisilla kuin kansainvälisilläkin markkinoilla, myös muissa kuin kaupallisten organisaatioiden tehtävissä, kuten järjestöissä ja kehitysyhteistyössä.

Taloustaantieteessä opiskellaan suurten talousalueiden ja tärkeimpien maiden tuntemusta kansainvälisen operoinnin kannalta ja perehdytään yrityksen ja yhteiskunnan alueelliseen toimintaan. Käytössä on erilaisia opetusmuotoja: harjoituksia, raporttien laadintaa, ekskursioita kotimaassa ja ulkomailla sekä normaalia luento-opetusta.

Taloustaantieteessä on viime aikoina tutkittu erikoisesti seuraavia asioita:

— kotimaankauppa pääkaupunkiseudun taloudellisena toimin-

tana
 — yhteiskunnan rakennemuutoksen vaikutus kaupungin taloudelliseen rakenteeseen
 — matkailun aluetaloudellinen merkitys ja sen tutkimusmetodiikka
 — Neuvostoliiton ja muiden Itä-Euroopan maiden taloudelliset ja poliittiset ongelmat
 — Tyynenmeren alueen taloudellinen kehitys kansainvälisen kaupan ilmiönä.

Kauppakorkeakoulun taloustaantieteelle on tyypillistä aluetaloudellisten ilmiöiden tarkastelu yrityksen näkökulmasta. Tämän ns. yrityksen maantieteen kehittymiseen panostetaan intensiivisesti. Vuonna 1988 hankittiin ensimmäiset kokemukset toiminnasta Kauko-Idässä opetustarkeoituksessa. Tälle pohjalle on rakennettu jatkotoimintaan Pacific Rim -projektin muodossa alueella tapahtuvaa opetus- ja tutkimustoimintaa ajatellen. Taloustaantiede on käynnistämässä kauppa- ja teollisuusministeriön tuella Itä-Aasian projektia, jonka tarkoituksena on hankkia ja analysoida tietoja toimintamahdollisuuksista suomalaisyrityksille, jotka suunnittelevat kaupan käyntiä tai asettumista alueelle.

Merkittävin tapahtuma taloustaantieteessä vuonna 1989 oli Risto Höltän väitös uudistuiden leviämisestä, joka on tärkeä edistysaskel uudistuiden alueellisen leviämistapahtuman ymmärtämisessä.

Taloushistoria

professori, VTT Erkki Pihkala

Taloushistoria on perusluonteeltaan syntetisoiva tiede. Se pyrkii soveltamaan muun muassa kansantaloustieteen ja liiketaloustieteiden teorioita ja malleja historialliseen ja siis samalla empiriseen aineistoon. Tällöin keskitytään kansantalouden mikrotaasolla muun muassa yritysten ja vastaavien organisaatioiden sekä makrotasolla yleisen taloudellisen kasvun edellytysten historiallisten ulottuvuuksien tarkasteluun.

Mukaan tulee väistämättä myös sosiaalisten ja erilaisten institutionaalisten tekijöiden tutkiminen. Koska teollistumista voi pitää nyky-yhteiskuntien synnyn suurena taustamuuttujana, koskee opetus ja tutkimus pääasiassa viime vuosisataa.

Tutkimuksessa on keskitytty kasvututkimuksen täydentämiseen sekä lähitaloushistoriallisen muutoksen selvittämiseen.

Kansantaloustiede
Taloustaantiede
Taloushistoria

Laitoksen johtaja:
professori Reijo Helle

Oikeus- ja sosiaalitieteiden laitos

Oikeustiede

professori, OTT Juhani
Kyläkallio
professori, OTT, KTK Heikki
Niskakangas
apulaisprofessori, OTT Hannu
von Hertzen
vs. apulaisprofessori, OTL Juha
Laine
yliassistentti, OTL Lauri Mannio
assistentti, VT, OTL Ahti
Vapaavuori
vs. assistentti, OTK Kari Hoppu

Talouselämää säätelevät normit ovat viime vuosina muuttuneet nopeasti. Tästä syystä oikeustieteen opetusta on uudistettu ja alan tutkimus on monilta osin uusien haasteiden edessä.

Ekonomiin on tunnettava yritystoimintaan liittyviä oikeudellisia kysymyksiä, sillä talouselämää säätelevän normiston merkitys kasvaa jatkuvasti. Oikeustieteen opinnoissa annetaan ensin perustiedot Suomen oikeusjärjestelmästä. Ainetta pidemmälle opiskelevat perehtyvät yksityiskohtaisesti yritystoiminnan oikeussäännöksiin. Pääaineopiskelijat valitsevat jonkin kolmesta painotusalueesta: sopimus- ja markkinointioikeus, yhtiö- ja työoikeus tai vero-oikeus.

Meneillään oleva verouudistus on lisännyt työmäärää sekä opetuksen että tutkimuksen alueilla. Opetus on sopeutettu uusien verosäännösten mukaiseksi ja oppimateriaalia on jatkuvasti uudistettu. Vero-oikeuden kansainväliset elementit ovat olleet runsaasti esillä jo senkin vuoksi, että verotuksen uudistaminen on läheisesti liittynyt kansainväliseen muutosprosessiin.

Yksityisoikeuden opetuksen ja tutkimuksen keskeisimmät alueet ovat yhtiöoikeus ja sopimus-oikeus. Edellinen on erityisesti professori Juhani Kyläkallion vastuulla ja jälkimmäinen vt. professori Juha Laineen vastuulla.

Vuosi 1989 oli siinä mielessä merkityksellinen, että Helsingin kauppakorkeakoulussa aloitettiin useampia oikeustieteellisiä lissensiaattitutkimuksia kuin yhtenäkkään aikaisempaan vuonna.

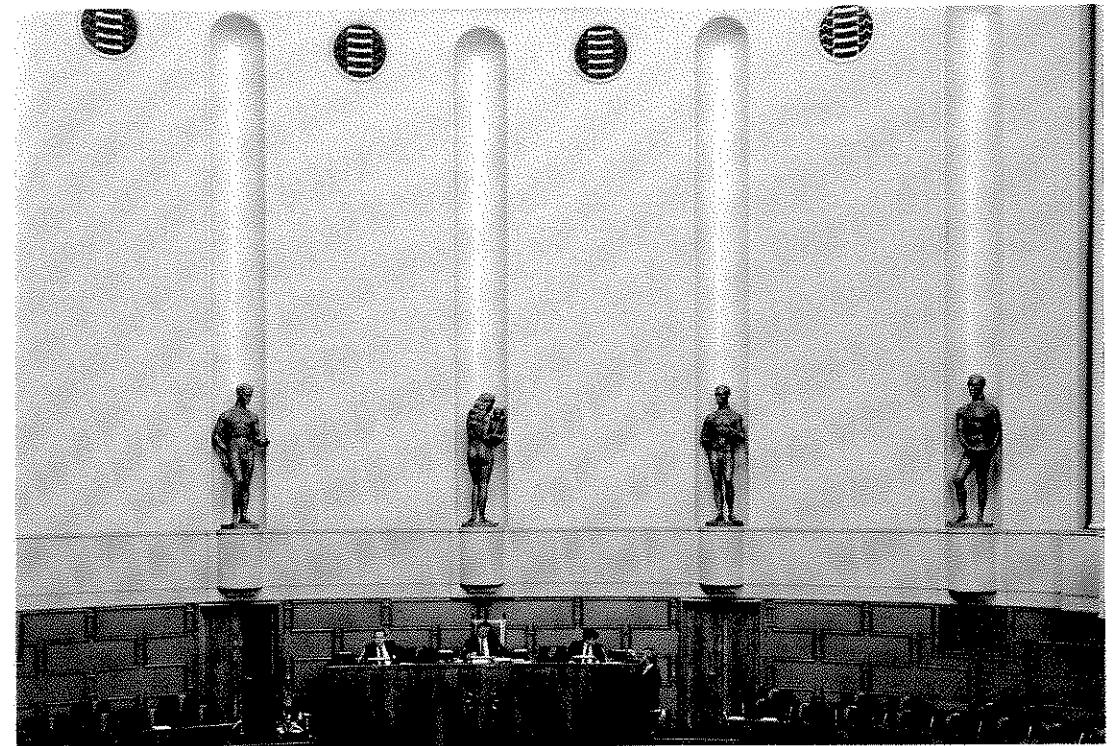
Sosiologia

apulaisprofessori, VTT Hannu
Uusitalo
lehtori, VTL Vesa Seppälä
assistentti, KTK Ulla Aitta

Helsingin kauppakorkeakoulussa opetetaan pääasiassa taloussosiologiaa, jotka tutkii taloudellisen ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta. Tarkoituksena on lisätä taloudellisten ilmiöiden ymmärtämystä tarkastelemalla niiden yhteyksiä sosiaalisiin tekijöihin.

Sosiologian opetuksen painopistealueita ovat taloussosiologia, työn- ja kulutuksen sosiologia sekä sosiaalitieteelliset tutkimusmenetelmät, kuten kysely- ja haastattelututkimusten tekeminen ja tällaisten tutkimusaineistojen analyysi.

Viime vuosina on opetusvelvollisuuskokeilun mahdollistamana vähennetty luentomuotoista opetusta ja vastaavasti lisätty opiskelijoiden itsenäistä kirjoittamista ja harjoittelua. Sosiologian opettajat antavat myös menetelmäopetusta jatkokoulutus-

Talouselämää säätelevän normiston merkitys kasvaa jatkuvasti.

ohjelman ja ltt: markkinoinnin kursseilla.

Sosiologisen tutkimuksen kohteina ovat viime vuosina olleet hyvinvointitutkimus, erityisesti julkisen vallan merkitys hyvinvoinnin tuottajana ja jakajana. Tutkimus on ollut luonteeltaan eri maita vertailevaa, jossa Suomea on tarkasteltu kansainvälisten erityisesti muissa pohjoismaissa toimivien tutkijoiden kanssa. Toinen painopistealue on ollut työelämää koskeva tutkimus. Uutena juonteena tässä tutkimuksessa on perheen ja työn yhteensovittamiseen liittyvät on-

gelmat, joita tarkastellaan miesten ja naisten erojen näkökulmasta.

Vuonna 1989 julkaistiin apulaisprofessori Hannu Uusitalon tutkimus, joka käsittelee tulonjakoa Suomessa, ottaen huomioon erityisesti hyvinvointivaltion ja rakennemuutoksen vaikutukset vuosina 1966–85. Laitoksella työskentelevä Suomen Akatemian nuorempi tutkija Olli Kangas julkaisi Joakim Palmén kanssa tutkimuksen, jossa käsitellään Skandinavian maiden eläkejärjestelmien kehittymistä ja julkisen eläketurvan suhdetta yksi-

tyisten eläketurvalaitosten tarjoamaan.

Valtio-oppi

dosentti, VTT Kari Sulevo
tuntiopettaja, VTK Jarmo Laine

Valtio-opin opetuksen yleisenä tavoitteena kauppakorkeakoulussa on vahvistaa ja ajantasaistaa tulevien ekonomien tietämystä Suomen poliittisesta järjestelmästä ja kansainvälisistä poliittisista muutoksista.

Oikeustiede
Sosiologia
Valtio-oppi

Laitoksen johtaja:
professori Heikki Niskakangas

Menetelmätieteiden laitos

Filosofia

lehtori, FL Marja-Liisa Kakkuri-Knuutila

Talousmatematiikka

professori, TkT Seppo Salo
lehtori, FL Pentti Woivalin

Tilastotiede

professori, FT Pekka Korhonen
lehtori, FK Eero Niemi

Talousmatematiikka ja tilastotiede

lehtori, FT Tapani Lehtonen
apulaisprofessori, FT Jouko Manninen
assistentti, FK Tomi Seppälä
assistentti, VTK Antti Suoperä

Menetelmätieteet kauppakorkeakoulussa ovat eräänlaista liiketaloustieteen "anatomiaa". Niiden tarkoituksena on tarjota paitsi liike- ja kansantaloudellisten ilmiöiden käsittelyyn soveltuvia menetelmien käyttötaitoja, myös yleisiä valmiuksia systemaattiseen ja täsmälliseen ajatteluun.

Menetelmätieteiden laitos vastaa kaikkien perustutkinnon opiskelijoiden menetelmällisestä yleissivistyksestä eli talousmatematiikan, tilastotieteen ja filosofian peruskäsitteiden, ajattelutapojen sekä taloustieteissä sovellettavien menetelmien opetuksesta. Opetus painottuu kauppakor-

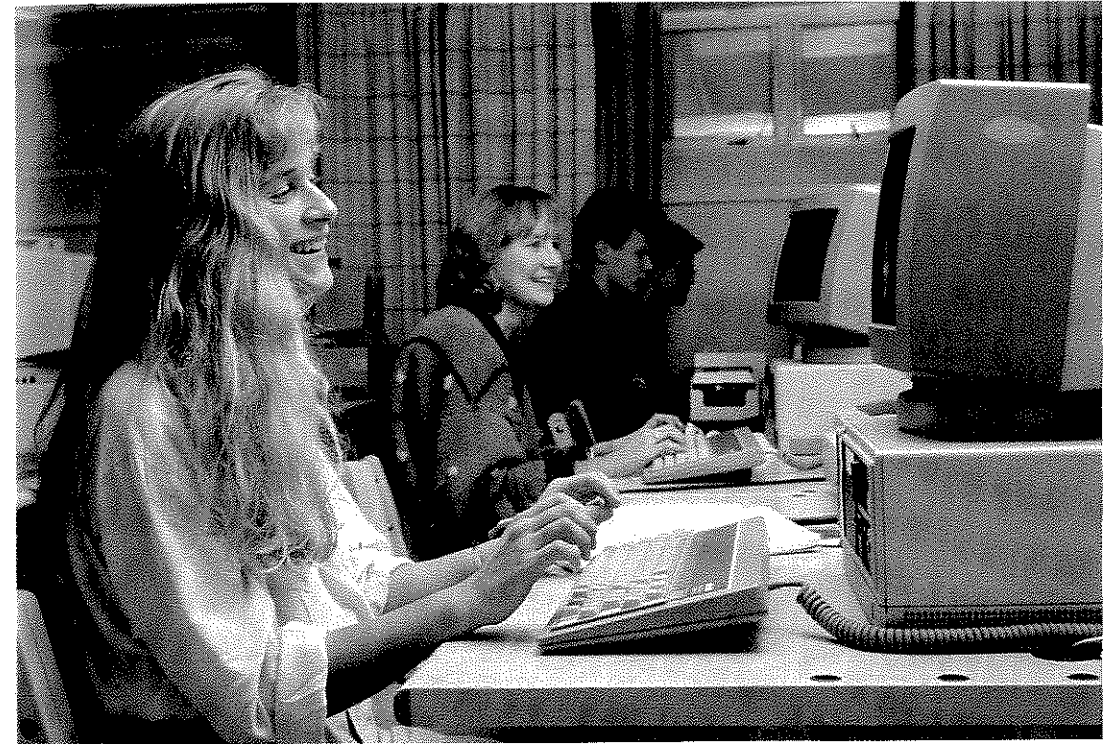
keakoulun erityisalueiden —johtaminen, yrityksen toiminta, toimintaympäristö, yrityksen ja yhteiskunnan suhteet — tarpeisiin.

Talousmatematiikka ja tilastotiede pääaineena tarjoavat haastavan mahdollisuuden perehtyä siihen matemaattiseen välineistöön, jota käytetään useiden liiketaloudellisten teorioiden esittämiseen ja sovelletaan liiketaloudellisessa tutkimuksessa.

Erityisen maininnan ansaitsee menetelmätieteiden laitokselle perustettu tilastolaboratorio, joka mahdollistaa atk:n käytön lisäämisen opetuksessa ja samalla parantaa opiskelijoiden mahdollisuuksia käyttää atk:ta hyväkseen erityisesti menetelmiä hyödyntävässä opiskelussa. Kuluneen vuoden aikana on erityisesti kehitetty opetustarkoitukseen soveltuvia uusia ohjelmistoja.

Talousmatematiikan ja tilastotieteen tutkimustoiminnan tarkoituksena on kehittää johtamiseen, liiketoimintaan ja kansantalouden analysointiin soveltuvia menetelmiä, joita sovelletaan erilaisiin käytännön ongelmiin. Perimmäisenä tarkoituksena on auttaa mallintamaan reaali maailmaa ja täten parantaa käytännön liiketoiminnassa tarvittavia taitoja.

Tutkimus on hyvin laaja-alaista. Tutkimuskohteita ovat muun muassa matemaattisten menetelmien kehittäminen ja soveltaminen taloudelliseen tasapaino-ongelmaan, stokastiikka, soveluksena erityisesti Monte Carlo-simulointi, stokastisen kontrolliteorian soveltaminen kansantaloustieteen ja rahoituksen ongelmiin sekä monitavoitteisten päätösongelmien tutkiminen ja apu-

Helsingin kauppakorkeakoulussa on eri aineiden opetukseen kolme mikroluokkaa, joissa opiskelijat tutustuvat heti opintojen alusta mikrolaitteistojen moniin käyttömuotoihin: tiedonhallintaan, taulukkolaskentaan, tekstinkäsittelyyn jne. Menetelmätieteiden laitoksen tilastolaboratoriksi kutsutussa mikroluokassa opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella havainnollisesti tilastotiedettä ja analysoida liiketaloudellisia havaintoaineistoja valmisohjelmistojen avulla.

välineiden kehittäminen näiden käsittelyyn.

Monet tutkimusprojektit ovat kansainvälisiä yhteistyöprojekteja. Yhteistyökumppaneina ovat muiden muassa Itävallassa toimiva kansainvälinen systeemitutkimuslaitos International Institute of Applied System Analysis (IIASA), Moskovassa johtamisongelmia tutkivat laitokset International Reserch Institute of Management Sciences (MNIIPU) ja All Union Institute for Systems Studies (VNIISI) sekä eräät yhdysvaltalaiset yliopistot. Kon-

kreettisena osoituksena yhteistyöstä laitos oli mukana järjestämässä Helsingin kauppakorkeakoulun yhdessä IIASA:n kanssa organisoimaa konferenssia "Multiple Criteria Decision Support".

Huomattavampia tieteellisiä saavutuksia kuluneena vuotena ovat kansainvälisissä tieteellisissä aikakauslehdissä julkaistut neljä artikkelia.

Filosofia
Talousmatematiikka
Tilastotiede

Laitoksen johtaja:
professori Pekka Korhonen

Kielten laitos

Kotimaiset ja vieraat kielet

Arabia
tuntiopettaja Heli Keinonen-Chaudhry, MA

Englannin kieli
dosentti, FT Christer Pählsson
lehtori, BA, BGCE Michael Baker
lehtori, BA, BGCE Janet Barker
lehtori, FM Marja-Leena Huhtala
lehtori, KTM Ulla Höckerstedt
lehtori, KTM Helmi Jutila
lehtori, KTM Anne Kankaanranta
lehtori, FL Mirjalisa Lampi
lehtori, FK Leila Mali
lehtori David Miller, MA
lehtori James Murray, MA
lehtori, FM Eija Salo
lehtori, FM Maija Tammelén
lehtori, FM Kaarina Vaheri
vs. lehtori Paul A. Dillingham, BA
vs. lehtori, KTM Leena Salminen
tuntiopettaja, FT Tuomo Laitinen

Espanjan kieli
lehtori, FL Jukka Havu
tuntiopettaja Beatriz Kajanti
tuntiopettaja, kielenkääntäjä
Marja-Leena Muro
tuntiopettaja, HuK Eija Tuurala

Italian kieli
päätoiminen tuntiopettaja, FK
Pirkko Wass-Colussi

Japanin kieli
tuntiopettaja, FK Virpi Serita

Kiinan kieli
tuntiopettaja Tian Shanji

Portugalin kieli
tuntiopettaja, FK Maija Kilanto

Ranskan kieli
dosentti, FT Lauri Lindgren
lehtori, FM Kirsti Honkavaara
lehtori, FM Sirkka-Liisa Kareoja
lehtori, CAPES, Mel, Jacques
Villeneuve
vs. lehtori, Lic. en droit Rémy
Chauouche
vs. lehtori, Adjointe d'Enseignement
en sciences techniques et
économiques Claude Anttila
vs. lehtori, kyo Elina Rajasalmi
tuntiopettaja Yann Risz

Ruotsin kieli
lehtori, KTM Lilian
Ingman-Lindholm
lehtori, FK Raakel Kettunen
lehtori, KTM Berit Peltonen
lehtori, FM Tuomo Tevajärvi
lehtori, FL, ekonomi Elisabet
Törnudd-Jalovaara
tuntiopettaja, KTK, HuK
Marja-Leena Sarvikiivi
tuntiopettaja, FT Dag Svedstedt

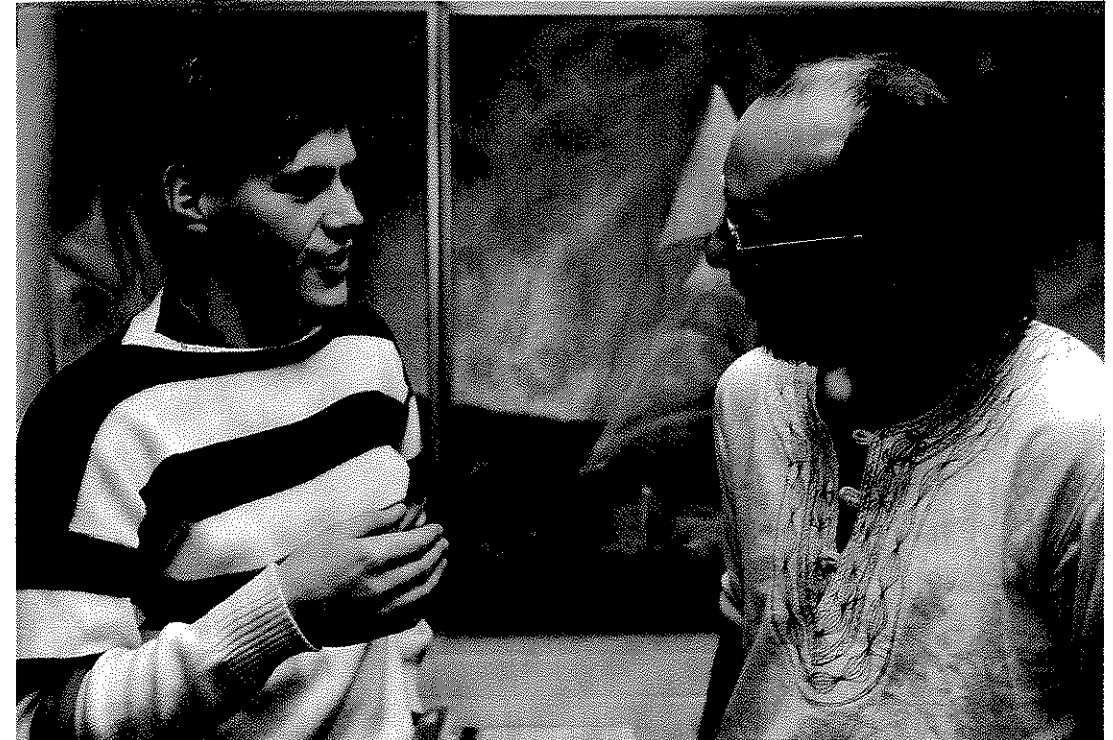
Saksan kieli
apulaisprofessori, FT, DE Heikki J.
Hakkarainen
vs. apulaisprofessori, Dr. phil.
Friedrich Lenz
dosentti, FT Erik Erämetsä
lehtori, KTM Sirkka-Liisa Lainio
lehtori, FM Erkki Lautsila
lehtori, KTM Outi Steuer
lehtori, FK Christine Tammisto
lehtori, FL, KTM Liisa Tiittula
vs. lehtori, KTM Maija Seppänen
vs. lehtori, Dipl. Volkswirt Thomas
Stagneth
päätoiminen tuntiopettaja, MA
Hans A. Kubischta
tuntiopettaja, FT Antti Iivonen
tuntiopettaja, KTM Mariitta
Kangasniemi
tuntiopettaja, FM, ekonomi Seppo
Olkkonen
tuntiopettaja, KTM Päivi Palm

Suomen kieli ja viestintä
apulaisprofessori, FT Pirkko
Nuolijärvi
vt. apulaisprofessori, FL, KTM Yrjö
Arajuuri
lehtori, KTM Helena Kangasharju
lehtori, KTM Marja-Liisa Kuronen
vs. lehtori, FM Marketta Majapuro
vs. lehtori, KTM Esa Hilli
tuntiopettaja, ekonomi Riitta Nyberg
tuntiopettaja, kyo Jaana Vanhanen

Venäjän kieli
lehtori, FM Sirkka-Liisa Ojanen
neuvostoliittolainen lehtori,
pedagogisten tieteiden kandidaatti
Validimir Koroljov
neuvostoliittolainen lehtori,
filologisten tieteiden kandidaatti
Anatoli Ostapenko
vs. lehtori, FM Nina Korimo-Girod
tuntiopettaja Olga Korimo
tuntiopettaja, FL, ekonomi Eero
Paukkunen

arabia
englanti
espanja
italia
japani
kiina
portugali
ranska
ruotsi
saksa
suomi
venäjä

Laitoksen johtaja:
lehtori Liisa Tiittula
Laitoksen varajohtaja:
lehtori David Miller

Kielten laitos vastaa kaikille korkeakoulun opiskelijoille annettavasta kielten opetuksesta — ekonomin tutkintoon kuuluu toisen kotimaisen lisäksi kahden vieraan kielen opintoja — sekä kauppakielten suuntautumisvaihtoehdon valinneiden opiskelijoiden pääaineopinnoista. Opetuksen painopiste on talouselämän viestinnässä.

Vieraiden kielten ja toisen kotimaisen kielen opetuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmius suoriutua kansainvälisen talouselämän viestintätilanteista. Opiskelija tutustuu myös kyseistä kieltä puhuvien maiden talous-

elämään, instituutioihin ja kulttuuriin. Suomen kielen ja viestinnän opetuksen yleistavoitteena on perehdyttää opiskelijat tekijöihin, jotka vaikuttavat viestin perillemenoon. Keskeinen sovel-lusalue on tiedottaminen yrityksissä ja joukkoviestimissä.

Laitoksella annettiin opetusta 12 kielessä. Pääaineena voi opiskella suomea, ruotsia, saksaa, englantia, ranskaa ja venäjää. Viime vuosina on lisätty Euroopan ulkopuolisten kielten opetusta. Näistä kielistä uusimpia kaup-pakorkeakoulun opetusohjel-massa ovat arabia, japani ja kiin-na, joissa alkeiskurssien lisäksi

on järjestetty myös jatkokursseja ja liikekielen kursseja.

Kielten opetuksen kehittä-misessä on pyritty hyödyntämään uusien opetusvälineiden, eri ai-neiden välisen yhteistyön ja työ-velvollisuuskokeilun suomia mahdollisuuksia. Esimerkkinä laitosten välisestä yhteistyöstä ovat yhteiset seminaarit opiskeli-joille, kuten kolmen laitoksen yh-teistyöhanke "Excellence-Strat-egy-Competitiveness and Per-formance", ja vieraalla kielellä kirjoitettavien tutkielmien ohjaa-minen. Niin ikään on pidetty eri kielten yhteisiä ja integroituja kursseja, kuten saksan ja englan-

nin kielen yhteinen "Multinational Firm/Multinationales Unternehmen" -kurssi sekä Suomen ja englannin kielen yhteinen integroitu kommunikaatiokurssi. Tietokoneavusteista kielten opetusta on kehitetty laajentamalla ohjelmien tuotantoa ja jatkamalla opettajien koulutusta.

Yhteistyöstä muiden korkeakoulujen kanssa mainittakoon Vaasan korkeakoulun kanssa järjestetty seminaari Suomalais-saksalaiset kulttuurierot talouselämän viestinnässä. Vuonna 1988 aloitettua yhteistyötä Kööpenhaminan kauppakorkeakoulun kanssa on jatkettu, ja yhteistyösopimuksen suuntaviivat ovat valmiina. Useat ulkomaiset korkeakoulut, muun muassa Budapestin kauppakorkeakoulu, ovat ilmaisseet kiinnostuksensa kielten laitoksen opetusta kohtaan.

Kielten laitoksella on pääpaino tutkimuksessa, joka antaa kauppakorkeakoulun kielten opetuksen ja talouselämän viestinnän kannalta tärkeää tietoa. Huomattava tutkimusalue tällä hetkellä ovat keskustelu- ja neuvottelustrategiat. Niitä tutkitaan suomen, englannin ja saksan kielellä, ja ne ovat tärkeä osa edellä jo mainittua tutkimusprojektia "Suomalais-saksalaiset kulttuurierot erityisalojen viestinnässä", jossa selvitetään kulttuurin vaikutusta viestintään.

*Laitoksen johtaja ja jatkokoulutusohjelman johtaja:
professori Aarni Nyberg*

Perustutkimuksen laitos

*jatkokoulutusprofessori:
va. professori Jyrki Wallenius
erikoistutkija: KTT Margareta Soismaa*
*tutkimusassistentit:
KTM Maija Halonen
KTM Marja Korhonen
KTM Antero Koskinen
KTM Ahti Lehtomaa
KTL Jyrki Niskanen
Ekon. Olli Tahvonen
KTM Virpi Virkkunen
KTM Kimmo Virolainen*
*apurahatutkijat:
KTM Ritva Reinikka-Soininen
KTM Kari Toiviainen*

Perustutkimuksen laitoksen tehtävänä on liiketaloustieteellisen ja muun taloustieteellisen perustutkimuksen harjoittaminen ja edistäminen. Toteuttaakseen laitoksen tehtävää johtaja, jatkokoulutusprofessori ja erikoistutkija keskittyvät tutkimuksen edistämiseen ja ohjaukseen oman tutkimustyönsä ohella. Tutkimusassistenttien virat ja apurahatutkijapaikat tarjoavat mahdollisuudet täyspäiväiseen tutkimukseen ja jatko-opiskeluun. Erikoistutkijan toimikausi on viisi vuotta, tutkimusassistenttien kolme vuotta ja apurahatutkijoiden enintään vuosi.

Vuonna 1989 laitoksen tutkijoista huomattava osa työskenteli metsäteollisuuden liittyvien aihepiirien parissa, mutta tutkimusaiheita oli toki monia muitakin:

— Suomen metsäteollisuus ja kilpailu vientimarkkinoilla (Maija Halonen)

— Suomen metsäsektorin kehityksen tarkastelu differentiaalipelien avulla (Margareta Soismaa & Hannu Kivijärvi)

Leimikosta maailmanmarkkinoille – perustutkimuksen laitoksen tutkimuksissa käsitellään niin luonnonvaroja kuin sellu- ja paperimarkkinoita.

— Institutionaalinen johtaminen metsätaloussektorissa MERA-kaudella (Marja Korhonen)

— Paperiteollisuuden kilpailukyky eri maissa (Eero Arto & Jyrki Niskanen & Virpi Virkkunen)

— Pienyritysten kehityskaaret (Antero Koskinen)

— Sahateollisuusyrityksen tilan arvioiminen yrittäjän omien arviointien ja tilinpäätösinformaation avulla (Ahti Lehtomaa)

— Kahden vaihtoehdoisen kirjanpitojärjestelmän riski-informaatio osakkeenomistajille (Jyrki Niskanen)

— Saastumisen dynaaminen

— Yrityksen kilpailukyvyyn vaikuttavat pääoman markkina-arvoon tuotemerkkinoilla (Virpi Virkkunen)

— Yrityksen rahoitusrakenne (Kimmo Virolainen)

— Kaupan liberalisointi kehitysmaissa (Ritva Reinikka-Soininen)

— Tietotekniikan hyväksikäyttö tilintarkastuksessa (Kari Toiviainen)

— Monitavoitteinen päätöksenteko ja päätöksenteon tukijärjestelmät (Jyrki Wallenius)

Perustutkimuksen laitoksen tutkijat ovat luoneet kansainvälisiä yhteyksiä osallistumalla teollisiin konferensseihin ja eritte-

lemällä näissä omia tutkimuksiaan. Perustutkimuksen laitoksen tutkijat ovat julkaisseet vuoden aikana kuusi tieteellistä artikkelia, neljä konferenssijulkaisua ja kahdeksan työpaperia.

Vuoden 1989 aikana tarkastettujen väitöskirjojen laatijoista neljä on toiminut perustutkimuksen laitoksella:

KTT Niilo Home: "Kyläkaupan kuolema ja eloonjääminen"

KTT Antti Haahti: "Yrittäjien strateginen suuntautuminen"

KTT Risto Hölttä: "Uudistuneiden moniulotteinen leviäminen"

ekonomi Olli Tahvonen: "Uudistuvien luonnonvarojen käytön ja saastuttamisen valvonnan vuorovaikutus"

IV TÄYDENNYSKOULUTUS

Johtamiskoulutuskeskus

Helsingin kauppakorkeakoulun täydennyskoulutuskeskus järjestää pitkäkestoisia liikkeenjohdollisia koulutusohjelmia, joiden opetuksessa käytetään hyväksi korkeakoulussa edustettuna olevien tieteenalojen asiantuntemusta. Pääpaino on liiketaloustieteissä ja johtamiseen liittyvissä tieteissä.

Kursseista keskeinen on Johtamiskoulutusohjelma Joko, joita järjestettiin toimintavuonna kolme. Joko on suunnattu yritysjohdossa toimiville esimiehille. Se täydentää aikaisemmin hankittua peruskoulutusta johtamis- ja liiketaloustieteillä. Viime vuosina keskus on käynnistänyt muitakin pitkiä ohjelmia. Pienten ja keskisuurten yritysten johdolle on tarjolla oma Pk-Joko. Rahoitusohjelma Raheko on suunniteltu erityisesti ekonomien täydennyskoulutusohjelmaksi. Liikkeenjohdollista koulutusta on annettu niin pankki- ja vakuutussektorin kuin julkisen hallinnon johtajille. Muita ohjelmia ovat kielikoulutusohjelma ja Joko-ohjelmien täydennyskoulutusohjelma.

Yhteensä kertomusvuonna järjestettiin 22 ohjelmaa johto-, esimies- ja asiantuntijatehtävissä oleville. Osallistujia oli 533 ja opetustunteja kertyi 3500. Opettajina käytetään korkeakoulun omia ja ulkopuolisia asiantuntijoita ulkomaita myöten.

Pitkien ohjelmien kysyntä on edellisestä vuodesta jatkuvasti kasvanut. Yritykset ovat lisäksi olleet kiinnostuneita toimialakohtaisista ohjelmista. Niiden erikoispiirre on ollut vahva liiketaloustieteellinen painotus, ja ne ovat sisältäneet lisäksi opetusta

tieteellisten välineiden käyttömahdollisuuksista johtamisessa.

Kansainväliset opetusosuudet ovat lisääntyneet edellisvuodesta: koulutusohjelmien osanottajat ovat vierailleet ulkomaisissa johtamiskoulutuskeskuksissa ja yliopistoissa. Euroopan yhdentymiseen liittyviä aiheita on kuulunut jokaiseen ohjelmaan.

Vs. johtaja
Väinö Partanen

Pienyrityskeskus

Mikkelissä toimiva Pienyrityskeskus palvelee koulutuksen, tutkimuksen ja tietopalvelun keinoin pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja edistää yrittäjyyttä. Vuoden 1989 aikana aloitettiin uutena toimintamuotona kauppatieteellinen korkeakouluopetus.

Erityisenä painoalueena vuonna 1989 oli pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymisprosessien tukeminen. Tämän alueen tuloksista nostettakoon esille tutkimusohjelman perustaminen EY-integraation vaikutuksista pk-yrityksiin, kansainvälinen konferenssi aiheena "Small and Medium-sized Enterprises and the Challenges of 1992" ja Irish Management Instituteen alkuunpanemaan eurooppalaiseen koulutusyhteistyöverkoon osallistuminen; tämän ansiosta esimerkiksi Hallittu kasvu-ohjelman opintojakso toteutettiin Itävallassa.

Merkittävimpänä saavutuksena voidaan kuitenkin pitää kauppatieteellisen korkeakouluopetuksen käynnistymistä Mikkelissä kansainvälisen BBA-ohjelman (Bachelor of Business Administration) muodossa. Yhteistyössä kansainvälisen keskuksen kanssa toteutettava anglosaksista alemmaa kauppatieteellistä korkeakoulututkintoa vastaava ohjelma on ainutlaatuinen maassamme. Ohjelmaan valittiin 48 ylioppilastutkinnon suorittanutta nuorta ja heidän koulutuksestaan vastaavat vierailivat ulkomaiset professorit. Lisäksi neljettä lukukaudesta yksi järjestetään ulkomaisessa korkeakoulussa.

Yrityksille suunnatut koulutuspalvelut muodostavat systemaattisesti etenevän koulutusjärjestelmän, jossa yrittäjä voi yri-

Vs. johtaja
Pentti Mustalampi

tyksen kasvun ja oman kehityksensä myötä osallistua vaativuustasoltaan kohoaviin ja asioihin syvemmälle paneutuviin koulutusohjelmiin.

Pitkiin pk-yritysjohdon ohjelmiin osallistui yhteensä yli 200 henkeä. Oma yritys-ohjelmia aloitettiin kaksi ja kaksi myös päättyi vuoden aikana. Pk-johtamiskoulutusohjelmia, Pk-Jokoa, toteutettiin vuoden aikana neljä ja ohjelmien suosio on vielä entisestään lisääntynyt. Johtamiskoulutuksen käyneiden jatkokoulutusohjelmienä toteutettiin Liiketoimintasuunnitelman laadinta -koulutusohjelma sekä aloitettiin pk-yritysten Eurostrategiat -ohjelma. Tämä maassamme ainutkertainen ohjelma toteutetaan EY-komission laatiman mallin mukaisena yhteistyössä tanskalaisen ja irlantilaisen koulutusyhteistyön kanssa. Vuoden aikana jatkui myös kaksivuotinen kehittämisohjelma Hallittu kasvu. Uutena toteutettiin vuoden aikana kaksi Kouluttajakoulutusohjelmaa (Koukou). Ohjelmat saivat erittäin suuren suosion. Lisäksi vuoden aikana toteutettiin yksi ohjelma kunnallishallinnon johdolle (Kuntajoko).

Lyhyissä ohjelmissa painotetaan ajankohtaisia aiheita. Jo vaikiintuneiksi teemoiksi ovat muodostuneet hyvä koulutuskäytäntö, yrityksen verosuunnittelu, markkinointisuunnitelman laadinta, tietotekniikan hyväksikäyttö ja johtamisen psykologia. Lyhyisiin ohjelmiin osallistui lähes 400 henkeä. Yritys- ja toimialakohtaisesti räätälöityjen koulutustilaisuuksien määrä lisääntyi myös oleellisesti. Osanottajia niissä oli lähes kaksisataa.

Pienyrityskeskus tutki-

mustoiminta on palvelututkimukseen suuntautunutta, joskin tutkijoita pyritään rohkaisemaan myös meriitutkimuksen tekoon. Tutkimustoiminnan painoalueita ovat pk-yritysten liiketaloustieteellinen tutkimus, pk-yritysten kansainvälistymisprosessit sekä alueellisen elinkeinopolitiikan ja siinä erityisesti uuden teknologian käyttöönoton edistämisen tutkimus. Vuonna 1989 tutkimustoiminnassa painottuivat kansainvälistyminen ja teknologiapolitiikka.

Vuoden aikana päättyneistä tutkimusprojekteista mainittakoon seuraavat: Yritysten vientikynnykset, Mikkelin läänin teknologiapolitiittinen ohjelma, Eräiden teollisuuden toimialojen rakenne ja osaaminen Mikkelin läänissä, Puumalasta muuttaneiden paluuhalukkuus, Pienyritysten käyttöomaisuusinvestointiprosessi, Huoltoasemayritysten kannattavuustutkimus ja Puualan yritysten yhteistyön aktiivointiprojekti.

Pienyrityskeskukseen kirjasto- ja tietopalvelu palvelee pk-yrittäjiä, koulutukseen osallistujia, tutkijoita ja opiskelijoita. Viime vuosina Pienyrityskeskuksen rekistereitä on laajennettu merkittävästi ja tietoyhteyksiä tietokantoihin on lisätty.

*Johtaja:
vararehtori, professori
Veikko Jääskeläinen*

Kansainvälinen keskus

Kansainvälisen keskuksen tehtävänä on kehittää Helsingin kauppakorkeakoulun kansainvälisesti orientoitunutta tutkimus- ja opetustoimintaa sekä pyrkiä monipuoliseen yhteistyöhön koti- ja ulkomaisten korkeakoulujen ja laitosten kanssa.

Keskuksen päätehtävät olivat ulkomaisten opiskelupaikkojen hankkiminen ekonomitutkintoa opiskeleville ja kansainvälisen Master of Business Administration -täydennyskoulutusohjelman toteuttaminen. Keskus huolehtii myös Suomeen tulevien vaihto-opiskelijoiden vastaanotosta ja asuntojen järjestämisestä. Vuoden 1989 syksystä alkaen keskus järjestää yhdessä Mikkelissä toimivan Pienyrityskeskuksen kanssa Mikkelissä toteutettavan kaksivuotisen Bachelor of Business Administration -ohjelman, jonka laajuus vastaa kaupallisten aineiden osalta amerikkalaista bachelor's -ohjelmaa. BBA-ohjelmasta on tarkempi seostus Pienyrityskeskuksen toiminnan yhteydessä.

Vuonna 1989 kansainvälinen keskus järjesti 61 ekonomiopiskelijalle lukukaudeksi opiskelupaikan ulkomaisessa korkeakoulussa.

Ensimmäiset ekonomiopiskelijat siirtyivät vuoden 1989 syyslukukaudella opiskelemaan Helsingin kauppakorkeakoulun ja University of South Carolinan kaksoistutkintoa. Tässä ohjelmassa opiskelevat voivat tietyn edellytyksin suorittaa yhdessä vuodessa USC:n kaksivuotisen MBA-tutkinnon samalla kun he suorittavat ekonomintutkinnon omissa kauppakorkeakoulusamme.

MBA-ohjelma

Master of Business Administration (MBA) -ohjelma on tarkoitettu henkilöille, jotka ovat jo suorittaneet jonkin korkeakoulututkinnon, ja jotka muutamien käytännön työelämässä vietettyjen vuosien jälkeen haluavat valmistua liikkeenjohdollisiin tehtäviin.

Helsingin kauppakorkeakoulun MBA-ohjelma on kaksivuotinen ja opetuskielenä on englanti. Viime vuonna ohjelmasta valmistui 40 henkeä.

Kansainvälisen Master of

Business Administration -ohjelman kuudes vuosikurssi aloitti opintonsa vuoden 1989 alussa. Opiskelijoita kurssilla on 43, joista 6 naista ja 37 miestä. Ohjelmaan osallistui vuoden 1989 aikana myös 28 ulkomaisista korkeakouluista tullutta vierailevaa opiskelijaa, joista useimmat opiskelivat ohjelmassa yhden lukukauden ajan.

Osanottajien keski-ikä on ohjelmaan tullessa 30 vuotta ja työkokemusta on kertynyt keskimäärin viisi vuotta. Yleisin tutkinto ohjelmaan tulevilla on kaupallinen tai tekninen.

Ohjelman avulla opiskelijat perehdytetään yritysjohton toi-

mintakenttään — yrityksen sisäiseen ja ulkoiseen ympäristöön, yrityksen päätoimintoihin ja johdon työvälineisiin. Pääosa ohjelmasta keskittyy yritysten kansainvälisiin toimintoihin kuten kansainväliseen markkinointiin, rahoitukseen ja laskentatoimeen.

Kaksivuotisen MBA-ohjelman ensimmäiset puolitoista vuotta opiskellaan Suomessa. Viimeiseksi lukukaudeksi opiskelijat hakeutuvat opiskelemaan johonkin ulkomaiseen MBA-ohjelmaan.

Opetusta antavat pääasiassa vierailevat ulkomaisten korkeakoulujen professorit. Viime vuonna heitä oli 37.

V KEHITYSYHTEISTYÖOHJELMAT

Prodec

Helsingin kauppakorkeakoulun kehityskaakoulutuskeskus Prodecin (Programme for Development Cooperation) tarkoituksena on edistää kehitysmaiden ulkomaankauppaa. Toiminta jakautuu koulutukseen ja tutkimukseen.

Prodecin antama koulutus on käytännönläheistä ulkomaankaupan eri osa-alueisiin liittyvää jatkokoulutusta. Vuosittain järjestetään Suomessa ja kehitysmaissa 8–12 seminaaria, jotka kestävät 2–13 viikkoa. Kurssien osanottajat ovat kehitysmaiden yritysten johtajia ja ulkomaankaupan viranomaisia.

Tutkimustoiminnan tarkoituksena on tehdä, teettää ja tukea kehitysmaiden ulkomaankaupaan liittyvää tutkimusta ja selvitystyötä. Parhailtaan on Prodecissa käynnissä kehitysmaiden rakennesopeutuksen ja kaupan liberalisoinnin vaikutusta kartoittava makrotaloustieteellinen tutkimusprojekti. Muilta osin tutkimus ja selvitystyö keskittyy kehitysmaiden tuontia ja vientiä koskeviin erityisongelmiin. Tutkimustulokset julkaistaan käsikirjoina ja oppaina, joita hyödynnetään koulutuksessa. Tänä vuonna ilmestyi muun muassa pakkausalan käsikirja, Handbook on Procurement of Packaging.

Vuonna 1968 perustettu Prodec toimii Helsingin kauppakorkeakoulun erillisenä ohjelmalla ja on osa ulkoasiainministeriön rahoittamaa Suomen kehitysyhteistyötä. Prodec toimii läheisessä yhteistyössä useiden kansainvälisten ja kansallisten järjestöjen kanssa. Valtaosa koulutuksesta järjestetään yhdessä Yk:n

eri järjestöjen kanssa. Tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat International Trade Centre UNCTAD/GATT (ITC) ja United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) Genevessä, United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP) Bangkokissa sekä United Nations Economic Commission for Africa (ECA) Addis Abebassa. Euroopan maiden tuonnihojauksitoimistot sekä kehitysmaiden vienti-, tuonti- ja koulutusorganisaatiot ovat myös tärkeitä yhteistyökumppaneita.

Prodec järjesti vuonna 1989 yhdeksän kurssia ja seminaaria, joihin osallistui 161 kurssilaista 49 maasta. Afrikkalaisten osanottajien osuus kurssilaisista oli tänä vuonna noin 32 prosenttia, Aasian 40 prosenttia ja latinalaisen Amerikan 28 prosenttia. Seminaareissa luennoi 201 asian tuntijaa, joista puolet oli suomalaisia ja puolet ulkomaalaisia.

Koulutusohjelmaan sisältyi vuonna 1989 kolme aivan uutta seminaaria: kehitysmaiden omaa ulkomaankaupan koulutusta tukeva Training of Trainers and Strengthening of Training Institutions -projekti kolmen SADCC (Southern African Development Coordination Conference) -maan yliopistolle, vientituotteiden pakkauskysymyksiin keskittyvä Seminar on Export Packaging ja siihen liittyvä yritys-kohtainen konsultointi Afrikan maille, sekä kansainvälisten hankintasopimusten ja sopimusneuvottelujen ongelmiin pureutuva Seminar on Drafting and Negotiating International Purchase Contracts.

Aasian kehitysmaiden naisyrityksille järjestettiin tehokkaan liikkeenjohdon seminaari.

Perinteinen 13 viikon vientimarkkinointikurssi, Training Course on Export Marketing and Export Market Research, järjestettiin tänä vuonna ensimmäistä kertaa Afrikan sijasta Aasian maille. Lisäksi naisten mahdollisuuksia työelämässä pyrittiin edistämään järjestämällä tehokkaan liikkeenjohdon seminaari naisyrityksille Aasian kehitysmaista. Se innostus, millä osanottajat paneutuivat seminaariin, oli esimerkillistä ja osoitti, miten tarpeellisia tämän kaltaiset koulutustapahtumat ovat jatkossakin.

Muita seminaareja vuonna 1989 olivat pakkauspaperin ja -kartongin ostoseminaari Aasian, Afrikan ja latinalaisen Amerikan kehitysmailla Helsingissä, lannoitteiden ostoseminaari Aasian, Afrikan ja latinalaisen Amerikan maille samoin Helsingissä, tehokkaan kaupallisen edustuksen seminaari Aasian, Afrikan ja latinalaisen Amerikan maille Helsingissä ja Tukholmassa, sekä teollisuusprojekteihin liittyvän hankintatoimen seminaari Keski-Amerikan ja Karibian alueen kehitysmailla Costa Ricassa. Vuosina 1968–1989 Prodec

on järjestänyt 105 seminaaria yli 1900 kehitysmaiden virkamiehelle ja yritysjohtajalle. Osanottajista lähes kaksi kolmasosaa on ollut Afrikasta, vajaa kolmasosa Aasiasta, kymmenesosa latinalaisesta Amerikasta ja puoli prosenttia Euroopasta.

Johtaja:
Saara Kehusmaa-Pekonen

Prodec-Import

Helsingin kauppakorkeakoulun kehitysyhteistyöohjelman toisena osana on kehitysmaatuotetoimisto Prodec-Import, joka aloitti toimintansa vuonna 1980. Prodec-Importin tehtävänä on edistää Suomen tuontia kehitysmaista, etenkin vähiten kehittyneistä maista. Toiminta rahoitetaan ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyövaroista. Ensimmäinen toimintaperiaatteiltaan samanlainen toimisto perustettiin Hollantiin vuonna 1971; nykyään sellainen on jo lähes jokaisessa Euroopan maassa.

Prodec-Import pyrkii saamaan kehitysmaiden viejät ja suomalaiset maahantuojat liikeyhteyteen keskenään. Se järjestää suomalaisille maahantuojille ostajamatkoja sekä kehitysmaihin että Euroopassa pidettäville kehitysmaatuotemessuille. Prodec-Import myös sopii yritystapaamiset Suomessa vieraileville kehitysmaiden viejille ja viejävaltuuskunnille, järjestää pienisnäyttelyjä sekä antaa joissakin tapauksissa markkinointitukea. Lisäksi Prodec-Import kertoo kehitysmaiden viejille ja vientijärjestöille Suomen markkinoista ja pyrkii lisäämään suomalaisten ostajien kiinnostusta kehitysmaista kohtaan julkaisujensa avulla.

Prodec-Import toimii läheisessä yhteistyössä Genevessä sijaitsevan YK:n kansainvälisen kauppakeskuksen ITC:n (International Trade Center) sekä pohjoismaiden tuonninedistämistoimistojen kanssa. Tällä hetkellä pohjoismaiden tuonninedistämistoimistot tekevät yhteistyötä muun muassa SADCC-maiden (Southern African Development Coordination Conference) kanssa.

Vuoden 1989 aikana Suomeen kävivät tutustumassa Indonesian, Intian, Mongolian, Nepalin ja Perun liikemiesvaltuuskunnat. Prodec-Import toimi heidän isäntänä huolehtien muun muassa yritystapaamisista suomalaisten ostajien kanssa. Lisäksi Prodec-Import järjesti Prodecin naisryttäjämäärin osanottajille yritystapaamiset. Egyptin, Guatemalan, Mauritiuksen, Nepalin, Perun, Sambian, Tunisian, Ugandan ja Vietnamin suurlähettiläät vierailivat toimistosamme neuvottelemassa maansa vientikysymyksistä. Vieraina kävi myös Botswanan, Chilen, Costa Rican, Dominikaanisen tasavallan, Kuuban, Madagaskarin ja Malesian virallisia edustajia. Yk-vieraista mainittakoon ITC:n pääjohtaja Göran Engblom sekä ESCAP'in pääsihteeri S.A.M.S. Kibria.

Suomalaisille maahantuojille Prodec-Import järjesti ostajamatkat Bangladeshiin ja Egyptiin sekä messumatkat ASEAN-maiden messuille Jakartaan ja Aasian, Afrikan ja latinalaisen Amerikan maiden messuille Länsi-Berliiniin. Näihin matkoihin osallistui yhteensä neljäkymmentä suomalaista ostajaa.

Yhteispohjoismainen SADCC-projekti, joka aloitettiin vuonna 1986, pääsi uuteen vaiheeseen. Syyskuun alussa aloitti toimintansa pohjoismaiden yhteinen toimisto Hararessa, Zimbabwessa. Toimiston tehtävänä on edistää tuontia SADCC-alueelta pohjoismaihin. Se toimii läheisessä yhteistyössä SADCC-maiden vienninedistämistoimistojen ja pohjoismaiden tuonninedistämistoimistojen kanssa.

Vuonna 1990 toteutuvan 22

Helsingin
Kauppakorkeakoulun
Kirjasto

Liikeyhteyksien järjestäminen Suomessa vieraileville viejille on yksi Prodec-Importin perustehtävistä. Nigeriläinen naisryttäjä Marcel Fatouma vieraili Suomessa keväällä 1989 ja tapasi mm. Afrikka-kaupan toimitusjohtajan Kaisa Penttisen.

kehitysmiaan vientinäyttelyn valmistelut jatkuivat. Toukokuussa pidettiin Aasian ja latinalaisen Amerikan kohdemaille vientinäyttelyä koskeva seminaari Colombossa, Sri Lankassa, ja marraskuussa vastaava seminaari Afrikan maille Nairobissa, Keniassa. Seminaarit toteutettiin yhteistyössä ITC:n kanssa. Nairobien seminaarin yhteydessä oli myös viikon kestävä Suomi-seminaari, joka käsittelee Suomea markkina-alueena.

Vuonna 1989 Prodec-Import

julkaisi viisi Tuontitiedotetta suomalaisille maahantuojille, kaksi tiedotuslehteä kehitysmaiden viejille, sekä yhteistyössä Tullihallituksen kanssa englanninkielisen julkaisun GSP Scheme of Finland, joka postitettiin kehitysmaiden vientikaupasta vastaaville organisaatioille sekä Suomen edustustoille kehitysmaissa.

Johtaja: Kalervo Vaahtokari

VI TALOUS JA HENKILÖSTÖ

Korkeakoulu on toteuttanut aktiivisesti tavoitejohtamisen periaatteita voimavarojensa käytössä. Määrärahoja on kohdennettu saavutettujen tulosten perusteella ja joustavuutta varojen käytössä on pystytty lisäämään, kun tavoiteohjaus on astunut toimintavapautta rajoittavien säännösten sijaan.

Korkeakoulu on ilmoittanut opetusministeriölle olevansa valmis kokeiluun, jossa kaikki mää-

rärahat budjetoidaan yhdelle toimintamäärärahmomentille vuodesta 1991 alkaen. Vuonna 1989 käytössä oli vielä 15 momenttia tai muuta alemmanta-soista jaottelua, joiden välillä korkeakoulu ei voinut siirtää määrärahoja omilla päätöksillään, vaan ylityksiin tarvittiin opetusministeriön tai valtioneuvoston päätös siinäkin tapauksessa, että korkeakoulu voi osoittaa vastaavan säästön jostain

muusta määrärahasta.

Helsingin kauppakorkeakoulun toiminta rahoitetaan pääosin valtion tulo- ja menoarvion kautta. Menojen loppusumma oli 75,6 miljoonaa markkaa, jossa oli lisäystä edelliseen vuoteen 23 prosenttia. Korkeakoulun tärkein voimavara on henkilöstö ja palkkausten osuus olikin 57 prosenttia menoista. Maksullisen palvelutoiminnan osuus kasvoi kolmella prosenttiyksiköllä 21 pro-

Kokonaismenot momenteittain

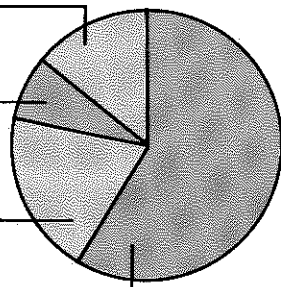
(ei sisällä ulkopuolista rahoitusta)

Kulutusmenot 14 %

Tutkimus- ja opetusvälineet, kalusto 8 %

Maksullinen palvelutoiminta 21 %

Palkkaukset 57 %

Kokonaismenot menolajeittain

Tutkimus- ja opetusvälineet sekä kalusto 10 %

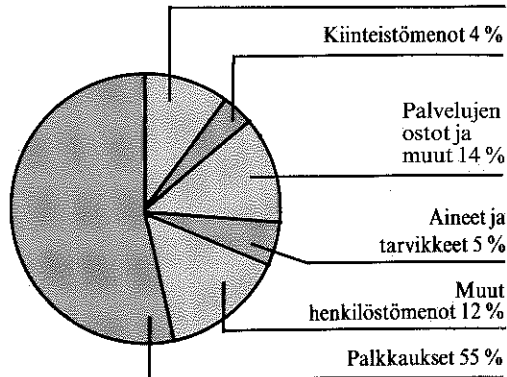
Kiinteistömenot 4 %

Palvelujen ostot ja muut 14 %

Aineet ja tarvikkeet 5 %

Muut henkilöstömenot 12 %

Palkkaukset 55 %

Kokonaismenot vastualueittain

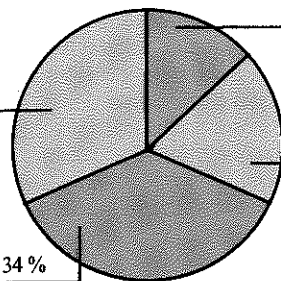
(sisältää myös ulkopuolisen rahoituksen)

Kirjasto, laskentakeskus 14 %

Hallinto, yhteiset, kiinteistöt 21 %

Täydennyskoulutusyksiköt 31 %

Ainelaitokset, perustutkimuksen laitos 34 %

sentiin kokonaismenoista.

Tulot kohosivat 14,5 miljoonaa markkaan, josta maksullisen palvelutoiminnan osuus oli 13,1 miljoonaa markkaa. Lisäystä edelliseen vuoteen oli 28 prosenttia.

Korkeakoululla on myös huomattavia tulolähteitä valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolella. Suurin oman budjetin ulkopuolinen erä saatiin ulkoasiainministeriöltä kehitysyhteistyöoh-

jelma Prodecin ja tuonninedistämishjelma Prodec-Importin toimintaan (yhteensä 11,7 mmk). Rakennushallinnon varoja käytettiin kiinteistöjen korjaus-, huolto- ja perusparannustöihin 5,1 miljoonaa markkaa. Ulkopuolinen rahoitus kohosi yhteensä 19,3 miljoonaa markkaan.

Kustannukset yhtä ekonomintutkimtoa kohti vuonna 1989 olivat 190 500 mk ja perustutkimnon opiskelijaa kohti 17 800 mk.

Korkeakoulun toimitilojen peruskorjauksen suunnittelu aloitettiin kertomusvuonna. Kieli- ja kirjastotilojen uudistaminen saatiin päätökseen vuoden lopulla. Samalla korkeakouluun saatiin hyvin varusteltu ja ajanmukainen av-studio. Korkeakoulun tilojen yhteismäärä oli 23 600 br-m², josta vuokratilojen osuus oli 4 270 m².

Menot ja tulot vuosina 1988 ja 1989 (1000 mk)

	1988	1989
MENOT		
Palkkaukset	39 114	43 263
Kulutusmenot	8 599	10 741
Maksullinen palvelutoiminta	10 886	15 809
Hankinnat	2 978	5 775
Tulo- ja menoarvion menot yhteensä	61 577	75 588
Muu rahoitus	16 341	19 382
MENOT YHTEENSÄ	77 918	94 970
TULOT		
Maksullinen palvelutoiminta	10 382	13 075
Muut tulot	971	1 414
TULOT YHTEENSÄ (TMA)	11 353	14 489

Henkilöstö

	Virat ja toimet	Muut*	Yht.
KORKEAKOULU-OPETTAJAT			
Professorit	27		27
Apulaisprofessorit	14		14
Yliassistentit	13		13
Assistentit	32		32
Lehtorit	48		48
Päätoimiset tuntiopettajat		3	3
Sivutoimiset tuntiopettajat		17	17
YHTEENSÄ	134	20	154
MUU HENKILÖKUNTA			
Tutkimushenkilöstö	23		23
Opetuksen ja tutkimuksen apuhenkilökunta	12	5	17
Kirjastohenkilökunta	24	1	25
Atk-henkilökunta	9	6	15
Hallinto- ja toimistohenkilökunta	50	53	103
Muu henkilökunta	36	3	39
YHTEENSÄ	154	68	222
KAIKKI YHTEENSÄ	288	88	376

* Ml. tuntiopettajat, projekti-henkilöstö, osa-aikaiset. Tuntiopettajien laskennallinen lukumäärä, muu henkilökunta työvuosina.

VII KIRJASTO

Helsingin kauppakorkeakoulun kirjasto palvelee laajaa asiakaskuntaa Suomen taloustieteellisenä keskuskirjastona. Pääkirjaston ja kurssikirjaston koti- ja lukusalilainauksen määrä oli viime vuonna yli 110 000. Kaukolainatiloituksia saapui eri puolilta Suomea ja ulkomailta yli 11 000. Kirjaston kokoelmassa on nykyisin yli 240 000 teosta ja kirjastoon tulee 1 700 aikakauslehteä, jotka kiertävät lehtikierrossa koko henkilökunnan piirissä.

Kirjaston toiminnot on automatoitu. Asiakkaitten käytössä on atk-päätteitä, joilla he hakevat ja tulostavat paperille luetteloita tutkimusalansa teoksista ja lehti-artikkeleista.

Kansainvälistyminen näkyy lisääntyvässä määrin tietopalvelussa. Kirjaston kymmeneen Helecon-tietokantaan tallennetaan vuosittain 30 000 uutta viitettä. Tietokannoissa on viitetietoja yli 240 000 artikkelista, kirjasta ja tutkimuksesta. Tietokantoja on kehitetty yhteistyössä pohjoismaisten ja eurooppalaisten kauppakorkeakoulujen kanssa.

Helsingin kauppakorkeakoulun kirjasto tuotti vuonna 1989 ensimmäisenä Suomessa optisen cd-rom-levyksen, johon on tallennettu tietoja viidestä eurooppalaisesta tietopankista (muun muassa Fonds Quetelet Belgiasta ja Bliss Länsi-Saksasta). Tämä merkitsee sitä, että suomalainen asiakas voi käyttää erinomaista viitetiedostoa Helecon-tietokantojen lisäksi. Cd-rom (compact disc-read only memory) -levyke sisältää yli 440 000 viitettä taloustieteellisestä kirjallisuudesta koko eurooppalaiselta kielialueelta. Uusi tietoväline helpottaa

merkittävästi asiakkaiden itsestä tiedonhakua. Levykkeen markkinointi ulkopuolisille alkoi vuoden lopulla.

Kirjastossa tehdään vuosittain yli 5000 tiedonhakua asiakkaiden toimeksiannosta. Uutuusvalvontaa suoritetaan jatkuvasti opettajille ja tutkijoille. Tietokantoja hankitaan eri aloilta ja näin helpotetaan muun muassa opiskelijoiden tiedonhankintaa.

Helecon-tietokannat

Finp	kotimaiset talouselämän aikakauslehtiartikkelit
Scimp	kansainväliset liikkeenjohdon aikakauslehtijulkaisut
Scanp	pohjoismaiset talouselämän ja liikkeenjohdon aikakauslehtiartikkelit ja korkeakoulujen sarjajulkaisut
Thes	kotimaisten korkeakoulujen taloustieteelliset opinnot
Bild	ulkomaiset ja kotimaiset talouselämän kirjat, raportit ja tutkimukset
Ibs	kansainvälinen talouselämän kirjallisuus
Kauppis	Kauppalehden artikkelit myös kokotekstinä
Atk	kansainväliset atk-alan kirjat, kotimaiset aikakauslehtiartikkelit
Ima	kansainväliset viestinnän ja semiotiikan aikakauslehtiartikkelit
Export	Neuvostoliiton teknologista tuotetietoa

VIII JULKAISUSARJAT

Korkeakoulussa valmistuneet tutkimukset ja selvitykset julkaistaan seitsemässä sarjassa. Vuosittain julkaisuja ilmestyy noin 50. Kirjasto julkaisee niistä täydellisen luettelon, ja viimeisten kahden vuoden aikana ilmestyneet mainitaan tutkimusluettelossa.

Julkaisuja voi lainata korkeakoulun kirjastosta ja muista taloustieteellisistä kirjastoista ja ostaa KY-Palvelu Oy:n kirjakaupasta, osoite Helsingin kauppakorkeakoulu, Runeberginkatu 14-16, 00100 Helsinki, puh. 431 3310.

Kirjasto hoitaa julkaisujen vaihtotoiminnan kotimaisten ja ulkomaisten tieteellisten kirjastojen ja tutkimuslaitosten kanssa.

Julkaisusarjat

A-sarja:	väitöskirjoja
B-sarja:	lisenssiaattitöitä
C-sarja:	oppikirjoja
D-sarja:	tutkimuksia
E-sarja:	selvityksiä
F-sarja:	työpapereita
M-sarja:	Mikkelin Pienyrityskeskusten julkaisuja

IX TUKISÄÄTIÖ

Helsingin kauppakorkeakoulun tukisäätiön tehtävänä on tukea korkeakoulun tutkimus- ja opetustoimintaa apurahoin ja muulla taloudellisella tuella.

Säätiö myönsi vuonna 1989 korkeakoulun tutkimus- ja opetustoiminnan tukemiseksi apurahoja 2 700 000 markkaa ja antoi muuna tukena korkeakoululle yhteensä 290 000 markkaa. Vuonna 1988 apurahat ja muu tuki olivat yhteensä 1 420 000 markkaa.

Tukisäätiön valtuuskunnan puheenjohtajana on kertomusvuoden aikana ollut kansliapäällikkö Jaakko Numminen ja varapuheenjohtajana pääjohtaja Jaakko Lassila. Säätiön hallitukseen kuuluivat vuonna 1989 puheenjohtajana pääkonsuli Sakari Yrjönen, varapuheenjohtajana vuorineuvos Pentti Herkama ja jäsenenä ylijohtaja Kalervo Hentilä, pääjohtaja Ahti Hirvonen, kansleri Jaakko Honko, kauppat.tri Markku Koskela ja rehtori Arvi Leponiemi. Säätiön toiminnanjohtajana on ollut hallintojohtaja Matti Sarakontu.

X NEUVOTTELUKUNTA

Puheenjohtaja:
pääjohtaja Ahti Hirvonen, Suomen Yhdyspankki Oy

Varapuheenjohtaja:
tekn. tri Pentti Talonen

Jäsenet:
pankinjohtaja Ele Alenius, Suomen Pankki
toimitusjohtaja Heikki Bachmann, Kaso Oy
toimitusjohtaja Robert Ehrmrooth, EFOA-Suomen Höyrylaiva Oy
ylijohtaja Kalervo Hentilä, kauppa- ja teollisuusministeriö
vuorineuvos Pentti Herkama
kauppat.tri h.c. Pekka Herlin, Kone Oy
vuorineuvos Matti Kankaanpää, Valmet Oy
valtiosihteerin Eino Keinänen, valtiovarainministeriö
pääjohtaja Pauli Komi, Osuuspankkien Keskuspankki
pääjohtaja Jere Lahti, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta
ministeri Sakari T. Lehto
pääjohtaja Jaakko Lassila, Kansallis-Osake-Pankki
varatoimitusjohtaja Erkki Linturi, Postipankki Oy
johtaja Pekka Morri, Kansaneläkelaitos
rahoitusneuvos Kari Nars, valtiovarainministeriö
toimitusjohtaja Raiili Nuortila, Kemian Keskusliitto
pääjohtaja Eero Rantala, EKA-yhtymä
pääjohtaja Heikki O. Salonen, Amer-yhtymä Oy
pääjohtaja Ulf Sundqvist, Suomen Työväen Säästöpankki
pääjohtaja Eero Utter, Kesko Oy
toimitusjohtaja Christopher Wegelius, Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki
pääkonsuli Sakari Yrjönen

XI HALLINTOELIMET

Helsingin
kauppakorkeakoulu
Kansleri

Valtuusto

Puheenjohtaja:
professori Heikki Niskakangas

Varapuheenjohtaja:
assistentti Leena Tanner

Jäsenet:

Professorit
professori Fedi Vaivio
professori Reijo Helle
professori Kalervo Virtanen
professori Heikki Niskakangas
professori Eero Artto
professori Kristian Möller
professori Erkki Pihkala
professori Seppo Salo
professori Markku Sääksjärvi
professori Risto Tainio

Muu henkilökunta
vs. suunnittelija Markku Virtanen
assistentti Leena Tanner
tutkimusassistentti Ahti Lehtomaa
assistentti Urho Paakkunainen
vs. lehtori Vilho Mäkelä
toimistosihteeri Saini Lanu
toimistosihteeri Leena Taiminen
tutkija Liisa Tiittula
lehtori Sirkka-Liisa Ojanen
kirjastoamanuenssi Ritva Löyttyjärvi

Opiskelijat
kyo Heli Savela
kyo Veli-Martti Hämäläinen
kyo Ville Ylösjoki
kyo Arho Anttila
kyo Torsti Silvonen
kyo Kari Hartikainen
kyo Elina Penttilä
kyo Liina Leppänen
kyo Jukka-Pekka Luostarinen
kyo Taru Kytölaakso

Tieteellinen neuvosto

Puheenjohtaja:
rehtori, professori Arvi Leponiemi

Varapuheenjohtajat:
vararehtori, professori Fedi Vaivio
vararehtori, professori Veikko Jääskeläinen

Jäsenet:

Laitosten johtajat
professori Reijo Helle
professori Pekka Korhonen
professori Reijo Luostarinen
professori Heikki Niskakangas
apulaisprofessori Pirkko Nuolijärvi
professori Aarni Nyberg
professori Eero Pitkänen
professori Risto Tainio

Valtuuston nimeämät jäsenet

Professorit ja apulaisprofessorit
professori Eero Artto
professori Kristian Möller
professori Seppo Salo

Muut opettajat ja tutkijat
vs. apulaisprofessori Markku Koskela
assistentti Anne af Ursin
vs. apulaisprofessori Sinikka Vanhala
vs. yliassistentti Helena Kangasharju

Opiskelijat
kyo Jukka-Pekka Luostarinen
kyo Janos Rautonen

Hallitus

Puheenjohtaja:
rehtori, professori Arvi Leponiemi

Varapuheenjohtajat:
vararehtori, professori Fedi Vaivio
vararehtori, professori Veikko Jääskeläinen

Jäsenet:

Professorit
professori Markku Kallio
apulaisprofessori Kalevi Kyläkoski
professori Meeri Saarsalmi
apulaisprofessori Hannu Uusitalo

Muu henkilökunta
toimistosihteeri Sylvi Juuti
assistentti Urho Paakkunainen
lehtori Liisa Tiittula
erikoistutkija Markku Virtanen

Opiskelijat
kyo Jarmo Iisakka
kyo Kirsi Kärki
kyo Jukka-Pekka Luostarinen
kyo Janos Rautonen

Kansleri

kansleri, pääjohtaja Jaakko Lassila

Hallintovirasto

rehtori, professori Arvi Leponiemi
I vararehtori, professori Fedi Vaivio
II vararehtori, professori Veikko Jääskeläinen
hallintojohtaja Matti Sarakontu

Organisaatio

